КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкийнкара пролетареш, вовшахкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГӀалгӀайн обкома, Нохч-ГӀалгӀайн АССР Лакхахьчу Советан а Министрийн Советан а орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 шера дуьйна арадуьйлу

№ 38 (4875). ШОАТТА [illegible] март. 1969 шо. Мах 2 кап.

КВАРТАЛА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

[illegible] Поздравлении [illegible] Новогрозненски мехкадаьтта чакхдоккхуча завода [illegible] технологически установкан [illegible] хьалхара [illegible] декхарш кхочуш дина [illegible] ухх шеран хьалхара квартала план. Царна юкъа хьалха [illegible] латтачарех ю В. И. Рунанин керте латтача цхьа коллектив. 24-чу марта кхочушйина цо кхиъ бетта план. Яханчу хьалха кхоачал соврIа араяйначу [illegible] ца тоьшаш мехкадаьтта продукцин. Цуа дукха тIехдаьккхина кхо Р. И. Паринас кулгалдеш коммунистически къахьегамна сийлахь цIе лелочу установка коллективо. 26-чу марта дехи шоалагIча квар-тала чутах къахьегам [illegible]. Шоай декхар кхиъ а сиборга дерхIи мехкадаьтта чакхдоккхача технологами.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

●

Укх тIехьарча массехк шера А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозавода установканийта юкъе къаьхкача социалистически къийсамехь хьалха латтачарех я Т. Б. Летдоевска кулгалдеча коммунистически къахьегама установка коллектив. 21-ча марта дена шоалагIча квартала чутах балх бе ба установка технологаш. Планаэгаьа кар хьакал соврIа арахийна мехкадаьтта продукци кугIа хьаьрай тоньаш я. Дукха царех тIехьа ца буссаш къахьегам ба А. А. Волошин керте латтача установка технологаш-а. Царн хьаь бетта задани самардийнахь. 25-ча марта кхоачашъяьй. Март бетта план а массехк ди хьалх кхоачашде дерхI шахкие установка коллектива.

В. ГОРБАЧЕВА, тха штато йоаца корр.

ЯЛАТ СОВДАККХАРА

ДIадаха шу-чий боахам ялатIа дуьтту боццал чакхдаьлар. Совхозо 530 эзар сом зе дар пайдахкаьйхкенна, хIаьта цу даькъе растениеводства даь'ар 153 сом хIвар. Совхозо кхан леладерашна гектара хьувкъам сов-даккхара бахьа пайда ацалзар бо-лаш йолча тероцех. Цукуьа кхо-чашьйхар ялат хьувкъадара, цург шера юртбоахама культураш чура плаш.

Укх шера ялат хкедара гIулакх оргадаьмка тоаде лаьрхIад совхоза кхан леладерашна механизаторашен. Совхоза дийнина гIалиташ кхы дийс ца далийтара тIабераьбаьй цар шоай теркам.

Шоай ерриге резервеш тIаха а техна совхоза къахьегамхоана лаьрхIад В. И. Ленин ваь бIаь-шу дизара сийлеца маккъдахара укх шера 3879 тонн ялат чуле, цу декъа лаьрхIар 7185 тонн долча, цу даькъе кIа — 4900 тонн.

ТIаьйца даккхара социалистически декхараш кхоачашдара дукха шера арянтеш белгалъяьй.

Агротехника дIа малехкара лоан-дача хана дика кийчдаьча лаьтта 1547 гектар гурахь не культураш дIадийнай оана. Дика дегIаденен кIоагIденен Iан кIалдахар ю. Ди-кача хьала тIа дахий дехкача 500 гектара тIа дIадийна кIа. Хиннахьа доаттIача тайпара гIулакх дай хIара гектара тIара 25—30 центнерах кIе-ашагIа ялат чу ца да дерхI кхан ле-ладераша.

Хоаш майхлара гектара хьув-кьам деккхара бокхкача доврхIаме да кхаьна удобренеш тоасар. Цу гIу-лакха боахка теркам тIабахийтай укх шера боахама кхан леладераша. [illegible] кхоачийта хьийча селитраца подкормка кхй, хIара гек-[illegible] центнер кхоачийтаг [illegible] дукха органически удобренеш тайсай, хьажкIа юргIолча кIашта дерхI эзар тонн кхо диллаь.

БIаьстан юхьа не культураш укх шера. ДIадахача шера хинначул дах бIаь гектар дукхагIа юргIа дIатийна лаьрхIа хьажкIа. Ялтий-нел силосан лаьрхIа хьажкIа дIа-юргIола участкаш механизировании звеньяйта дIайийкъай. Царна оаш йола техникен инвентари дIаелла. Иштта хиннахьа вIашагIъеххай ше-кара свекла леладергIола тIкъеста механизировании звеноп.

ТIаьйца декхараш толанца кхо-чашдара бокхкача доврхIаме хургIа тха боахаме дола хий декха лаьтташ. Совхоза гурахьа хий декхача лаьтташ тIа дIадийнад шуха кIа, хIаьта бIаь-стан юкъе хьажкIа юргIа. Хиннахьа хий техаро, органически минераль-ни удобренеш дахаро торо хулий-тергьа из культура хьувкъае.

Иштта лакха хьувкъам кхеба-ра дукха кIезигагIа лоарIам болаш дац дIалувш дола фу районировании дикача сортах хилар. Цукуьа тхо боахаме укх шера бокха тераш тIабахийтар бIаьстан юхье юча культурай фу хаппахьа кийчдера. IалашIдаьча фух дукхагIа дар цхьа лагIча класса за.

Совхоза къахьегамхой лерриге [illegible] тIадахийта къахьегаш ба шоай тIаьйца декхараш кхоачашдара.

С. [illegible],

Урус-Мартана района «Горец» совхоза кертера агроном.

510 ЭЗАР ТОНН ЯЛАТ ДАККХАРА

ЛЕНИНСКИ КЪАХЬЕГАМА ВАХТА

ДОШ ЧIОАГIА ДА

Къилбаседа оагIонгахьара Тийра доакъашка улача мехк-даьтта боахама гIулакх деш я тха бригада. Мехкадаьтта душ ду-кха кIоарга-насосни фонтанийн скважинаш я тха. Юкъара лаьр-хIача цхьаьш операторо 5—7 скважина кхоач гIулакх де. Шоай декхарех дика доархIабу уж.

В. И. Ленин ваь бIаь шу дизара сийна пайдалела дикьлайча шера цIиан 20-ча декабре кхоа-чашье, планан совгIа 2500 тонн мехкадаьтта даккха, скважина ре-монт да еш йоаккха ха цхьайх 42 ди мара йоацача 65 дента дIа-кхоачае декхараш тIаийцар тха коллективо. Мишта кхоачашду уж декхараш?

Массанеча хоаш февраль бутт укх шера шийла бетар. Из оаха Iана ах кийчо мишта я хьажар чо хIана дар. Гучадаьлар мехкадаьт-та доахараша дика кийчо ах хи-лар. Аьхки мехкадаьтта проводани-та лаьрхIа сангараш вIоаргьоа, коллективни боахам оипилхашеж кхопеш бIохьбеш, ерриге стане-каш-качалкаш тоаеш дукха балхаш дир оаха. ХIаьта шелал лаьттача хана Ахильгов Мусаси Пузенко Владимирех кулгалхеш йола шиъ ударни комсомольски группа вIашагIъеллар. Цар дий-нахьен буса мехкадаьтта хьачуха-ча группаштех установкаштеш ла доаттадаро торо хилийтар цхьак кха минот пехьа ца йоаеш сина-жинашка болх байта. Иштта про-мысла геологически службас са

предложенеех № 704 йолча скважине чакхйоахаргIола мероприя-теш а вIашагIъехкар. Укхаза ди-намически боарама кIала гIолла турбаш чакхьахаро вIаштIехь-даьккхар дийнахьи буси доаккха-ча мехкадаьтта [illegible] кхоачаш лаккхе. ХIаьта хий хьа-тIа а даьнна вIалла мехкадаьтта да душ [illegible] № 127 йола скважина [illegible] бахьан долш хIанз дийнахьи буси 2 тоннага дIакхоачаш мехкадаьтта доаккх.

Укх шера оаха бакха юкъейи-хьача 5 геолога-технически меро-прияте торо хилийтар дийнахьи буси доаккха мехкадаьтта 13,5 тонн лаккхе. Цул совгIа № 743 йолча скважине лакха эффект йо-ла мероприяти дIаяхьеш хIанз бурун теха [illegible] № 885 йола скважина эксплуатаце хьачуяьеш а дерхI оаха.

Таханарча дена оаха даьккха мехкадаьтта 385 тонн, попутни газ 80 эзар кубически метр я, ремонт да еш йоаккхийта ха пла-нах хила йоагIачун 17 ди дукха-гIа я, 1,5 процент лаккхьай къа-хьегама оасарле я.

Уж толамаш доахача хьинаре къахьийгар В. Чуприкова, К. Ва-лаева, М. Ахильгова, Т. Чапыг-гинас, М. Дадиева, Т. Гоптара, кхыбараша. [illegible] а дукагIа къа-хьега дерхI бригада вIахо а.

И. ЦАГИЕВ,

«[illegible]» НГДУ [illegible] дергIача мехкадаьтта промысла № 3 йолча бригада бригадир.

Грозненски «Нефтезапчасть» завода коллективо 25-ча марта кхоачашъяьй квартала план. Укх юкъедисача деношка планал совгIа арахецаргья эзараш сомий мах-ха продукци. Арахецаьча продукцега дIабода мах лоацбаре, электро-энерги, металл, кхайкоде матери-алаш кхоарае укх шера дукхаьла шиъ бетта [illegible] кхо-дахь кхача 34 эзар сом ди. Къахье-гама оасарле лаьрхьара план 109,4 процент кхоачашъяьй завода белхараша, хIаьта рентабельноста боарам планах лаьрхIавуз 0,9 процент лакхбаьб. Уж къахьегама толамаш арахIача хьинаре къахье-гарца белгалъяьб [illegible] Терм-[illegible] керте латта слесарий бригада, слесаре-сборщикаш [illegible] Деми-лов, токараш В. Клочков, Л. Сорокко, кхыбараш. Цар даим шоай нормаш 120 — 125 процент кхоачашдо.

Сурта тIа: (аьрдахьара ахта-хьа) слесарий бригада бригадир П. П. Тарасюк хромаш за слеса-ре-сборщика Н. Деметров бе-ла балхага.

И. [illegible] сурт.

ТАСС хаам «МЕТЕОР» АХА СПУТНИК—ОРБИТАЛА

1969 шера 26 марта Советски Союзе стартахийтай «Метеор» яха Лаьттий метеорологически ис-кусственни спутник.

Спутника ураг[illegible] керта тора декхар да хаеттана опера-тивни служба хийна шера [illegible] дакха оргIола метеорологически информации [illegible].

Спутника тIа оттаяй борхай, лаьттах сийрдача а бодане а оагIонаш лоо укхачен дIа бьаьцен моттигай сурт доахаргдола, хIаь-та иштта Лаьттанан атмосферо гойтача а шинтта чура ераххе-ча а радиаце тептолеш йола дов-нет [illegible] метеорологически аппаратура.

Метеорологически аппаратурин совгIа «Метеор» яхача спутника тIа а Лаьттанна спутник хадда-м [illegible] Iалашдеш йола элек-тромеханически система, Малхара маьлха батарейкаш авто-номни ийсъеш йола электроснаб-жени система, орбита элементаш ийсъа йистара вам радиосистема, прибораш Iилма аппаратураш йоча баллах йола дазиш. Лаьтта Iочутелара [illegible] радиотелеметри-чески система.

Спутника тIа оттаяь аппарату-ра дерттIа бIах бен я. Коорди-национно - вычислительни центро кийчъа хьачухоачаш йола ин-формаци. Метеорологически ин-формаци обработка ярю [illegible] ССР «Гидрометцентре» кхаче.

ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕРИЙ СОВЕЩАНИ

Самарцийнахьа г. Грозне Рес-потребсоюза цIагIа вIашагIкхий-тар республика районашкара бахьна хьажкIаш лелаераш. Со-вещане доклад йир Нохч-ГIалгIай юртбоахама министра воч. Илю-хина. Докладчика белгалдьаккхар тIехьарча диъ шера вIаштта республике хьажкIай хьувкъам гектара тIара лаьрхIача 17,9 центнер мара ца хиннага. Цул хьалха дIадаьхача диъ шерарчул пхьайтта процент лохагIа ба из. Къаьстта во хинна хьажкIаш Гу-дермесски районе (13,7 центнер), Ачхой-Мартана районе (12,6 цент-нер). МалгIабика районе (6,5 центнер). Цу тайпарча хьала тIа да силоса хьажкIаш кхеелга а. Нагахьа санна дIадахача шерраш ца хIара гектара тIара. кIезигагIа йоале а, 100—120 центнер лаь-нахле, 1968-ча шера 93 центнер мара кьинанц.

ДIахо белгалдир докладчика хьажкIай хьувкъам лакхбар укх шера къаьстта бокхаьча доврхIа-ме хилар. Iа цIаккха ца хиннача тайпара [illegible] хилараех дукха гурахь дуй ялат дийнад. хIаьта [illegible] доакъара из бахьан долаш кIезига хила мег. Цудухьа дукха-гIа е еш ялатах силосах хьаж-кIаш.

Цул тIехьагIа совещане къа-мальаш дир хьажкIаш лелаеча звеньяй кулгалхоша, специалис-таша.

Совещане къамаьл дир КПСС обкома секретара воч. Абубакаро-ва.

Совещане доакъашхоша берри-га хьажкIаш лелаераш, механиза-тораш, колхосхой, совхоший бол-хой хьажкIаш хьувкъара тIахье-ташкхайкарал дир.

М. [illegible].

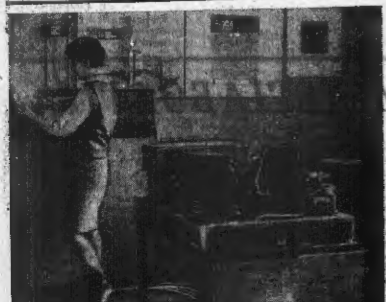

ЛЕНИНГРАД. Укх шера июль беута Москве хургIолча «Инполи-графмаш-69» яхача выставкерча советски экспозице белгалдерча юртимех ца! лоаккарьа полигра-фически машенаш ена Ленинграда-чии завода продукце. Ерригаш я фирмо кийчьераш дукхьашка хьо-кха оттаергIола «Россия» яха си-ха линотипаш, фотонаборни авто-маташ, переплетно-брошюровочни машинаш а массе йола 17 экспонат я.

Завода продукци хIанз дуьнен 60 мехка яхуьйт, цу [illegible] Франце, Англе, Итале, ФРГ, кхы-дахьа.

СУРТА ТIА: «Инполиграфмаш-69» яхача выставке хьахийта кий-чьаь 2Н ФА яха фотонаборни ав-томат.

М. Блинкина сурт. ТАСС фотохроника.

БЕРРИГА НИЗ—КХАШКАРА БАЛХАШ ДИКА ЧАКХДАХАРА

★ ★

Силосех ялатан йийна хьажкIа-ш кхийола юртбоахама культу-раши кхеш 92 механизированни звено хургья укх шера тха района боахамашка. Цу звеньяшнарча кхаш лераделада ялата йийна 1040 гектари силоса йийна 7590 гектари хьажкIийн кхеерга укх шера. Цул совгIа цар гIулакх деш 25,3 эзар гектара тIа дийна гурахь дуь ялат, кхо эзар совгIа гектара тIа дийна гидуарташ, [illegible] эзар совгIа гектара тIа йийна горох, кхийола культураш я. ХIана гIе-хьара кийчо, из боала боакх доалый къахьегамтой бIаьсти ялат дIадера.

Дукха шера гIулакхаш кхоа-чашдеб хьалтае е вIашагIъехка-ча звеньяша Iай я. Цхьа-дале, царна кулгалдераша чакхъяьхай агрохимдешара курсаш. Цар Iо-йдаьй юртбоахама культураш кхеера кьайха ллтта прием-ш, Iилма карагIдьинараш. Цул сов-гIа тха боахамий звеньяш тIадо-гIана шера ялат дIадуаргдоля кхашка кхо дилла дьшай.

Дика ду звеньяша гу-рах дийнача ялата гIулакх дара балхаш а. Иштта «Старо-Юртов-ский» совхозе 3,6 эзар гектара тIа гурахь дийнача ялата подкормка яьй минеральни удобренешна, хIаьта Грозненски шурий совхо-зе 5,2 эзар гектара тIа лаьх уж балхаш. Во вIалолаканий гурахь дийнача ялата гIулакх дара бал-хаш шоанагIна белгалдаьни шурий совхоз, «Советская Россия» яха-ча Ленина цIерагIча колхозаш-ка. Района берригача боахамаш-ка еррига а 23 эзар гектара тIа ялай подкормка — гурахьа дийна-ча кIаша. ХIаьта механизированни звеньяй кхаш леладераша шоашта

бахамне декхар оттадаь 26—30 эзар гектара тIа йийнача сило-са подкормка е. Из кхоачашдерг-да цар. Ялата подкормка ю тха кхаш леладераша гIулакх дика дахаш. Цудухьа хий дехкачо хIара гектара тIа шиикха центнер кхоачийташ, хIаьта хий ца дех-кача лаьтта цхьаьшка центнеро а кхоачийташ еш аминдачаш селит-ра.

Дика а хеташ белгалде езаш бIаьсти ялат хIоадера а дийна кийчо яьле. Шортта кийчъяьна хийна фу. Нагахьа санна ДIадахача шера бIаьсти хIаде кийчъаьй-на фу ялат процент кондициона лаьтIа классах кийчайене. Укх шера цу тайпара дийна фу 80 про-цент кийчьедаь тха районе, хIаьта вож фу а ерриге шоалагIча классахтар. Цудухьа бартала арагIа фура вIашйохка ялат кхе-дара кийчъена даьнанйа къахьегам-хойта, укх шера а фуна [illegible]-нача хIаьта гIулакх де хинагIа. Йоккха цIа! йола механизаторан оттабаро кхера боалийе.

ХIана, хьатIакхоачаш латт кхашкара тIоалал сооае [illegible]. Из дош къаьстта [illegible] оттт укх ше-ра лаьттанцара тIоадка кхоачае болаш ца хиларах. Цудухье дий-ташарча тIоалала хIара тIабаш кхобар кхаш леладерий декхар да. Из бола шиъ-кхаь дийнахьа бистебаккхара а боагIача тайпа-ра кийчо, яй тха боахамий звень-яй къахьегамхоша.

Уж балхаш чакхдоалийте а нен, горох дIае доалургда ха тIахьа ца боалийташ. Цу дешца а къаьстта торко е еза бIаьсти гIехьадаларах ялат дIадера бал-хаш тIехьадаларах. ХIаьта цу балхашта тIехьа лаьтта кIезиг-дукха доэсар а даха гурахьа дий-на ялат дегIада пролаурше а цу кхата махкаш лаха лоладергда. Ялат низ болаш волча юкъера дозал дола махкаш доадергда, ялат кIезиг - дукха ядалагIа болча дейтадархи, хIаьта ялат [illegible] а низ боацаш а дорча [illegible] гиттарa дайта-[illegible] дейтадийна дерга уж балхаш. Ма[illegible] малагIа махкаш дяха [illegible] тоцкартда хIара боахама аг-рономаша, звенья кулгалхоша. Дийлеш бац звеньяшара болалой уж балхаш сихагIа ма доах ялат хьалагIа хургхилар. Цудухьа хIанзо, а тайп тайпара ма-кхаш даха беза кхаш белгал-даза ба специалисташ. Цар-да дика хов, нагахьа сан-на хIара гектара тIе итт-итт баьшовгIа соьаьлча района ерр-[illegible] кхашкара 4 эзар тонн ду-кхагIа ялат чула йоагIа.

Дика кийчоу звеньяшарa ме-ханизаторий бIаьсти тIехьагIо юъ йола культураш дIаерa а, Iай шоай чакхъяьхача курсашкара, гIоай сийтах царна хов оахам тIа ялат вIаделехьа кхоэза культура-ш фенча цу культурай хьувкъам дуккха насанболаш хилар. Цу гIулакхо торо хулайт кхашка тIа-хулае оасар оплаштара дохаде. Цу гIулакха а йоаттIача тайпара кийчо-яь оаха. Шортта йолаш я тоаьл ялииа а цIаьна а культиваторашы.

Къаьстта боахка теркам тIеба-хийтаб тха кхаш леладерашна хьажкIаш кхеера а. Нагахьа сан-на хьалха из культура йоццаь-на хьалха, хIана гIулакх оргадаь-наш, хIана лаьча тха района хьа-дашка дика хьахулаш а найдане а культура е. Цу гIулакха а, йоза кийчо яь звеньяша. ХьажкIаш дIайийначул тIехьагIа, уж хьатIаьлале цхьан-шиъ дийка-хьа хьажкIаш дIайийнача кхоы-ка махкаш даха торо хургIола кийчо ю бьыйна механизаторашe. Бокхкача доврхIаме хургда ерри-га хьажкIаш квадратно-гнездовой хьесаце дIакоргхилар а. Цу гIу-лакхо торо хулайтаргья тIехьагIа цушй гIулакх деча хана берригa балхаш механизированно де. ХIанз боахамий хIара звеноцара механизаторашa кастта хургIолча квадратно - гнездовой хьесане хьажкIаш дIаювчар конкурса кийчлуш бe. Из конкурс ап-рель бетта чакхйоаккхаргья оаха. Цул совгIа кхаш леладера-ша лаьрхIад хьажкIаш дегIайо-гIача юкъа шозза - кхозза царна минеральни удобренешна под-кормка е. Цу гIулакха ше эшаш йола удобренеш йолаш я.

ХьажкIашта гIулакх деча хана уж соп кийхх ца ар-пбай керттe-ра декхар доврхI механизатора-ша. Царна хов хIара гектара тIа мел баьдовгIа хила еза.

ХIара шера хоашка зе ду тха боахамашта дIадийнача ялаташ-та юртбоахама зене йолча садовх-кача хIайнаше. Цудухьа укх шера цу тайпара гIулакх ийс ца дa-лийтара хIанзе а балха планаш уттадаьй хIаза боахаме. тIехьо-жих хбеттабу уж хьахилара.

Укх шера тха районе вIашa-гIъеллай звеньяшта бергIболча балха тIаьхожаш лоаттабу штаб. Цо вешача хина воккъостал дергIа механизировании звеньяй болхлоштa. Штаба декхар хургда звеньяшта юкъе лаьрхача социа-листически къийсам кулгалде. Из штаб вIашагIйоалийта чIоагIдир оаха 21-ча марте хиннача района хьажкIаш лелаерий совещане.

ХIанз а белгалъяьй хIара боа-хаме хий дехкача кхашка хьаж-кIаш кхеергIола шийтта звено. Кхыча тайпара я шар лелае ена хьажкIаш кхеера агротехника. ХIара гектара тIара 40—50 цент-нер ялата йийна хьажкIаш 350—400 центнер силоси яххера тIаерваьь хьаa ена из. Цу гIула-кха хий дехкача хIара гектара тIа хий ца дехкача гектара тIар-чул 7—8-за дукхагIа минеральни удобренеш йоаккхаргья.

ХIанз тха района боахамашка вIашагIъехка ерриге механизиро-ванни звеньяш кийча я массехк дийнахь кхашка араяла. Цар де-кхар да укх шера 105 эзар тонн ялат даккхара тIаьйца социали-стически декхараш кхоачашде.

Р. ИЗВАРИНА,

Грозненски юртбоахама производственни управлени кертера агроном.

СУХАЛБЕ

ДIадахача шерачул дукха дI-кагIа кийчо яй укх шера Мал-гIабика района боахамашка бIаь-стан балханта. Тха района колхо-зей совхозий кхаш леладераш хиннахьа зiба аьхар дерригa лаьт-та. БIаьстан балханта арадаа еза ерригa юртбоахама инвентари ре-монт а яь кийчоен диneйка тIа от-таьай механизатораша.

Юртбоахама культураш хьув-къаьра кертерча мероприятеех лаьрхIи кхаш леладераша лаьтта леладара культура лаккъаьр. Цу-кхьа агротехника дIа из леххара кIоарга аьхах лаьтта. Цаккха ca хиннача тайпара чIоагIа варцагI-баьлар тха боахамашка кхашка удобренеш охара. ВIашагIъехка-ча механизированни звеньяша хIанзале [illegible] эзар совгIа тонн кхо диллай кхашка. Кертерча даькъе хьажкIа, шекара свекла, баьцаий-араш хургдалча участкашка [illegible] кхо. Кхы а йиъ эзар тонн кхо дилла дерхI звеньяша.

Ялат дукхагIа даккхара керттe-ра резерв я тха боахамашка хий дехка 1100 гектар. Хий дехкача лаьттай хIара гектара тIара гу-рахьа дийна ялат 35—40 цент-нер, ялатийна лаьрхIа хьажкIа 45—50 центнер, силоса — 250—300 центнер даккха дерхI кхан леладераша. ХIаьта хий ца дех-кача лаьттай хIара гектара тIара 25—30 центнер хьажкIа, 250—300 центнер шекара свекла, 12—15 центнер гидуаргаш чуй декхар тIаийцад района юртбоахама къа-хьегамхоша.

КПСС ЦК октябрьски Пленума историческа решенешна догIа ура-оттадаьча района юртбоахама къа-хьегамхоша В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна 1969 шера доа-ата даакха ялат шоаттъа кхо эзар тонн, 1970 шера — 51 эзар тонн хьалийта лаьрхIад.

Из ялат хкедара, хоаш вахле-ара, боккхача доврхIаме ба гу-рахьа бIаьстан юхьен юча куль-турай фу лаккхарча классах хилар. Дикача агротехническа хана совхка гурахь дIайийнача культу-рай фу дукхагIа долча дакъе цхьоалагIча классах дар. БIаьстан юхье юргIолча культурай 9655 центнер фу кийчдаьхь района боа-хамаша. Царех 3338 центнер цхьоалагIча классах. 2063 цент-нер шоалагIча классах да. Во кийчо яьц укх шера бIаьстан юхье юча культурай фу кийчда-ра «Ингушский» совхозе. БIаь-стан юхье дIае дерхIача культу-рай деррига кийчдаьча 5446 центнер фух 4156 центнер дIа-лучча боарамах да, цех 2406 центнер цхьоалагIча классах а во-лаш. Цхьабакхьа, ала йеза хьаж-кIа фу тIунал дакха хиларах кон-дициона доацийта. Цудухьа пат-чахьалкхен ресурсашкара конди-ционни фу хувцаш я из.

Белгалде еза, укх шера бIаь-стан юхье юча культурай фу кийчдара «Бахкал» колхозе ле-дарле дар. БIаьстан юхье дIадерзийта кийчдаьча деррига 3169 цент-нер фух дIалувча боарама 37 процент мара да. Цу колхозе дIалувча боарамга кхоачадаккхан хьажкIа, горха, судийна фу. ТIехьарча хана итта цхьаа Iоъ-къерах хьажкIа фу дIаде вайдий доацача даьнаад, цудухьа загот-зерне кондиционни фух хувцаш я из. Цхьабакхьа, тIехьа яле а хIанз беррига теркам тIабахийтабй колхоза кулгалхошa шоай цхьайч дIалувча боарамга кхоачаде-дейта горохен судийнах фу де-къадара.

Иштта ледара да фу кийчдара гIулакх «Алханчуртский» совхо-зе. Укх бIаьстан юхье дIае езача культурай деррига Iалашдаьча 1450 центнер фух ах мара дIа-лучча боараме дац. ХIаьта оаш ах хьажкIа фу заготзерно хувцаш я.

ХIанз района боахамий къахье-гамхой, къаьстта агрономий керт-тера декхар да ха вехьа дIа ца йохийташ юхедиса хьажкIа фу си-ха хийца даккхар, долаш дола фу дIалувча боараме хургдоахаш нуй-цехи гаьнехи цIендар. Нагахь сан-на фу цIена дале тIуна дар де-къадара теркам тIабахийта беза.

Ала деза, дукхагIлоача даькъе юртбоахама культурай хьувкъам лаккхбар агротехнико дIа малех-кара хиеш хиннахьа фу лаьт-тах долларах тийна хургхилар. Цудухьа дерригa низаш тIадахий-та деза бIаьстан кхашкара бал-хаш дика вIашгIехьдаьха дIадо-ладара.

А. [illegible],

МалгIабика района произ-водственни управлени керт-тера агроном.

ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКАЯ РЕСПУБЛИКАНСКАЯ

В. И. Ленин вань 100 шу дизарiа

ЛЕНИНАХ ДАГАДОАГIАРАШ

ИЛЬИЧ МОСКВЕ ХЬАЬАЕН МОСКВЕ ЦО БАЬЧА БАЛХА ХЬАЛХАРА БЕТТАШ

Советий IV-гIа съезд хиннечул тIехьагIа, РКП(б) Москвахой [illegible] бюрона керте хIиттача «аьрдехьарча коммунисташа» 20 марта [illegible] «Коммунист» [illegible] дуьйла шайн журнал [illegible] тIа шайн уйлаш хьаллоаттаре. 20 апреле араяьлча [illegible] дакце церагI «аьрдехьарча коммунисташа» араяьлар» [illegible] йола тезисаш». ВЦИК-е [illegible] Ильича даь къамела [illegible] дар хьаллоаттаеча уйлашта [illegible] дар. Цар уйлаш кхо [illegible] йоашхаш йийцар Ильича «Аьрдехьарча» бералахк кагийча буржуазностахь» яхача статьяш тIа (1918 шера 9-чен 11-чех мае «Правда» тIа араьлар уж.

«Чурча политика хьехьехьарча йоай аьрдехьарча коммунистий заключенешка хьожаргда вай, — яхаш яздора Ленина. — Текуща моментах йолча тезисаш тIа укх тайпара фразаш вела ца душ еша хела да.

«...Производства бIарча йисача средствах пхенах чалоттIара пайда эца йиш яц уж теттара хьалда юкъара ерзайча мара»... «буржуазенел кагийча буржуазех болча цуьна хьаштдар де хийча болча интеллигенташтен кара а на долхаш, буржуазе хIалакьаь дIаяккха, саботаж цIенъяь йохке еза...».

Хьамсара «аьрдехьарча коммунисташ» ма довха денал а да цар...

¹) («Аьрдехьарча» бералахи кагийча буржуазностахь» йола статья кепатехар 1918 шера 9, 10, 11 мае арадаьккхача «Правде» №№ 88, 89, 90 номераш тIа. В. И. Ленин, Соч., биэза гуллам, т. 36, оагI., 283—314).

ДIадоладар. Хьалхарчунгаш хьажа №№ 145, 146, 150, 154, 157 (1968 ш.), 4, 6, 9, 11, 13, 15, 18, 20, 25, 27, 28, 29, 34, 37 (1969 ш.) йолча «Серлалоь» газета тIа.

на кIезига уйла а ю царI Фу яхара да: «геттара хьалда юкъара дерзадар»?.

Национализаце, конфискаце хьалкъехьа хьалда хила а хьалда йоашйи хила а йиш я. Керттердар-и на латтий национализацегарен конфискацегарен юкъара дерзадарга доалара дуьех тIа эттара чIогIагIа «хьалда хилча» а кхоачам ца хиларах. Вай «аьрдехьарбарий» гIалат латти а латт-кх «геттара хьалда... Юкъара дерзадар» яха дешаш беро сайна мара ца кхетадеш, вIашагIдеттаеш хиларий цар деша корта, «текуща» момента корта вIалла а ца кхетабейн хиларах. «Аьрдехьарбарий» хатар латти а латт «текуща момента, конфискацешкара (уж еча хана политик йолча сага керттера тIулахк да хьалда хилар) юкъара дерзадарга доэлара (из дара революционерагара дIадах хьадола гIулакх) керттера чулоацам дар ца кхетабарах.

Селхан текуща момента керттердар дар йиш махуда хьалда национализаци, конфискаци яр, буржуазена еттар, йийтта дIацкхар, саботаж йохаяр. Тахан дукхьала бIаргаш дайнарашта мара ца гуш дац вовш ларх'а довла кхийлачул дукхагIа вай национализаци, конфискаци яьлга, йийтталга, дохадьлга, хIаьта хIама юкъара дерзадар моллагIча конфискацел эрташ да а малий нийса ларх'а а нийса дIа-юха нийсде а хоаш ца хилча цхьаа «хьалда» хиларца, конфискаци е йиш хиларца, хIаьта юкъара дерзаде йиш яц из хоаш хилча мара (В. И. Ленин. Соч., биэза гуллам, т. 36, оагI. 293—294, Ред.).

ХIана, колхозаш болама тIулакха тIехь вай бIаьхка ниц бьачул тIехьагIа, «толамаш бахьан хьийза коргта» юхметта бевачул тIехьагIа, вай къаьстта дика Iомаденнад Ильича аьнначе цу хIаман маIан довза.

«Коммунист» яхача журнала тIа «аьрдехьарча коммунистана» араяькха материалаш йовзхаш, Ленина е тайпа хьалда во характеристика дора аьрдехьарча коммунисташта:

«Коммунист» яхача журнала тIа» хIара гIа массала боахк гу вайна «аьрдехьарбараш» пролетарски аьшка дисциплинех из кийчьяри яхьаьта шаргa фуд ца хоаш хилар, деклассированни мелкобуржуазни интеллигента психологи тIомарах ейна уж хилар» (В. И. Ленин, соч. биэза гуллам, т. 36, оагI. 289.— Ред.).

«Коммуниста» йиъ номер араяьлар — июль бетта араьлар тIехьара номер.

Ленински линейна къаьстта чIоагIа кьовсам лоаттабора аьрдехьарча всераша.

1918 шера 2—3 мае Спиридоновая Карелинк керте а болаш аьрдехьарча эсераша большевикхашара дIадийхар бизза шоай карахургболаш аьтта делахара Наркомат шоашки дIаялар, из доаш оттанир цар ультиматиано. Наркомзиме болх беш хиннача большевикашца (Вл. Н. Венерявоица, С. Середаца, кх.) дагаваьлар тIаккха Ленин, большевикий фракци хьалда дукхаьл хилар цу гIулакха. ЦК тIаьаьзар аьрдехьарча эсерий предложени. Наркомзене аьрдехьарча [illegible] йола [illegible] мельыпар.

Юрта расслоени яра [illegible] делаборбольшевикаша.

22 мае Ильича [illegible] питерски болхлошка:

— [illegible]! Укх деношка со вола ваьр шун долагат, партийни ковкъост, Путиловски завода болхло. Цу ловкъоэто дика доешхаш дийцар со-

Надежда Константиновна КРУПСКАЯ

на Питере болхлоча моший Iалашате хила сурт. Вайна хов цхьайолча промышленни губернешка продовольстве гIулакх а юкта яра доага, мохел йиста болхлой масабола кьеча аьхьа вайарах са дуьш хIама еттеш я.

ХIаьта уллуа вайна гу платти кхайола кхиеан продуктаца болхаш хьаркбазна ю спекулянт. Мошал Россе йлат на хиларах уггаш, буржуазе, берригача бIаьхийча наха къахьегамхой доали, болхлой, советий Iаьдала доала дукхьа эттара ловрхIам [illegible] а кхача е деша, ялатах долча деш хьакъедьа тIехкьара, хоадан беш бола тIом бендаь я. Буржуазен беррига бIаьхийча ахен, царца юртарча бIаьхийча нах, кулакаш [illegible] ялата-монополи, [illegible] бола беррига баха нах, эттара хьалха болхлой, къахьегамхой ялатаца Iалашберглаш, царив болча пайдаца ялат лаччахьалхкено дIа-юха хьожадар йохаду. Буржуазе йохаду чIоагIа оттадь маькаш, ялатаца базар ю, ялата яхьаь пунктах бIаь, ши бIаь, кхы дукхагIа а сом нийду, ялата монополи из нийса дIа-юха хьожадари [illegible]. «Болх ца беча хIама а даац». Укха социализма эттара хьалхара, керттера, оалавгара юхь кхоачаме гIерта болхлой Iаьдал хIанакхилан мел долчунна чIоагIа [illegible] хилацца йохаду из...». (В. И. Ленин. Соч. биэза гуллам. т. 36 оагI. 357. — Ред.).

Питерски болхлочий Владимир Ильича яздора яр бе шоаш хьалхашка даьттий Iалашале бокхача организацешна балахк. Къаьстта лоархIам бора цо организацешна балх.

«[illegible] масштабе болххача хIама а тIатотта а беча организацешна балха турпалий [illegible] гулеIен йистаяргаоацаш хьакхIоагIера а, — хьаш яздора Ильича питерски болхлошка. — Бакъда болхлой партейн болхлой класси низ массаза а хьаттабб да майра, дукхьала, гуччакха кхерама дукхьал оттам хиларах, кхерам ба ала на кхерам хиларах, «шайн»-а «наьха» а эксплуататорех латере а малагIа вхаш ца кхетамаш доаш хирах. Революци дIахьахьанаха йола, хьагIа а йоагIа, вахк а лу. Цунна хьалхашка латта деккараш а [illegible] хIоаргали» (В. И. Ленин. Соч. биэза гуллам, т. 36, оагI. 362).

Революци котьоргехьарх бIубана, тешаш хилавца дукхьала къахьа дог яйдора Ильича.

Цо бийнача организацешна балхьа турпализа хьохкам бар цу гIатIонтта беш хинна болх.

Моха арахьарча а чурча а моостагIех лорабелга вIашгIехьаккхарца, большевикача граждански тIема къалхе ленарца нахьана Владимир Ильича Iалаьмате бокха болх бора социализми хьалъеча а промышленноста национализаци йрах йола декретиш уваттадора, национализировании йолча предприятей болхлошта инструкцеш йаьора, профсоюзий съезде, ВСНХ хьалча бахама Советий I-ча съезде доккхаш йар, къахьегама комиссаройн съезде, заводской фабричий [illegible] собрание, фабрично - заводской комитетий конференце къамалашдера, питерски, [illegible] кх. болхлой тIеиййора, фронте байнйта хийгбаьча коммунисташта хьалхашка къамаьл дора, хIаьта эггара ирагIча ха-

[illegible] — 30 мае — Москва тIема [illegible] тIа а [illegible] Совнарком хьахьулу [illegible] Iера Социалистически [illegible] декрета проект, [illegible] интернационалисташта хьалхашка къамаьл ду, — 10 июне чехословацки контрреволюционни восстание тьекъеьхьра тIахьехак оттабу, цу дийнахьа а по совнархозе оттаду министерпи балха мисковара: [illegible] ма ди хьалха просвещене болхлой съезде къамаьла ду, социализм хьалхьача гIулакхо тIехь школа болча боккхача лоархIамах дуьц.

Районекийна хIара кIиргагIа [illegible] [illegible] секхаза деш.

Дукхача пхалда беш бола болх, организационни установочни болх во хьа боашар, дукхьала из бар котдовлара новкъостал даьв.

1918 шерара ахка хьаьгтта дола бар, Ильич цхьаккха хIама [illegible] вацар. бийкешка йаь еш [illegible]. Чоанаш яхдь хьалха, август бутт кхоачалуш дайкха цуй сурт да [illegible] уйла еш латт из, цхьа дахкха лазар, боккхийча санна хет из цу сурта тIа.

Хала ха яр.

Сибирь - йоккха пролетарски революци хиларах дочхача хIамах мачача буржуазе доалол деьвара новкъостал ледаш тхахо по соединцашкара веча яздора новгIищ вIешагIйоттара, сборни новкъостал де немецки эскар хилар. Боахе а бобе а баха ших [illegible] а луш, цхьа оонентацегара воктанга удар. Немцаша новкъостал ду финляндски кIашкарашта, Украина дIалоаз, турхий новкъостал де боагIа азербайджански муссаватисташтен гуржий меньшевикаштен, немцаша дIалоац Крим, лаг-

лачаккана дIалоац Мурман, союзникаш новкъостал ду чехословакашта, аьттехьарча зодаьшта Сибирега централь губернех дIахоадара, хIа ца кхухьан сечад Украиней Сибирегаре довг ялат, Москва а столица моцалю ва Iувдай яр. Фронта го тIа-тIа гоапора.

30 мае телеграммаш тIа Ильича питерски болхлошка яздоре:

«Революце хьаъ критически да. Дац ма хоаш, революци кIалтара йоккхагтьараш ши шера хац: из кIалхара яхкха кхы сег ваш...» (В. И. Ленин. Соч. биэза гуллам, т. 36, оагI. 358. — Ред.).

Къовсаме чIоагIбоана ца боккха чаккхбална болхлой революце яйхгара я, яхаш яздора цо.

«Иштта йола революце авангард — Питере а берригача мехка а — кхайка деккарийла я, дукхача вахаца гIатта деккарийла я, моха кIалкара болхлой бе доадамга кхетадеккарийла я из, пхелагIча шера хиварен октябрен хиннакул, вурийталагIча шера февралех октябрен хиннакул кIезигагIа йоаца турпалий дIаса цугара, ялат дохкача спекулянтаьга, кулакашта, мироедашта, дезорганизаторашта, кхаьа сийдераша дукхьалара сийлахо-йоккха «крестовни поход», махк дала ялат, машенашта ялат гуллара, тхьатIадара, дIа юха нийсдара геттара цIенхаштта йола чаччахьалххвий йоа радок телхараашта дукхьалара сийлахь йоккха «крестовни» похода вIашгIехьаккхха еза.

Дукхьала дукхагIа бола хьалха латта болхлой гIайттеца мара, моха революции кIалдара болхлаургьаш. Мехка массо миллионаш кхарча миллионаш болча къеча мата гIулакх дIа доахийтара а цу миллионашта керто оттаргбола в хьаш эзарш хьалха латта болхлой, чIоагIбоаца пролетариях эш» (В. И. Ленин. соч. биэза гуллам, т. 36. оагI. 361—362).

Ильича тIахьехам тIайийцар питерски болхлоша. ТIа-тIа чIоагIагIа Со-

КОЛЛЕКТИВА СИЙ—ХЬА СИЙ

ХЬАЛХАРЧА МУГIАРАШКА

Нижа скважина цIенъяш болаш салоIача хана галет делаш бар мастера Н. М. Губина куйгалдеча коммунистически къахьегама бригада бехклой. Газета тIа кепа тедха хиннача «Коллектива сий—хьа сий» яхача письмое чIоагIа терхам тIаевар цар. Газета дIа-юха а ешаш дийшачул тIехьагIа, еррига коллектива хьагуд а ль, собране на письмо дувца лоархIар бурувлеттараша. ХIаьта из дувцере бахьан а делаш дар.

«Сунжанефть» НПУ конторе дIадагIбарех вовзаIеш ва бурувлетта Мурзабеков Абдулвахид. Шийн болх дика бора цунна, из дешабеча безийца бу из. Из шийн опыт кхычарна дIалуш хьа а воагIа, Цхьабакъда, цун гIорачаш Галауров Владимирин Гончарук Анатолийн къахьегама дисциплина цадаьш бар. Цхьа корда бехабь малар а дахьаш балха веха яра Галауров. Делхьийга хIана дуача хана нов. Гончарукаца къайлагIа дIадаелар «Шушинг». Шийна из гучадаьлча мастеро кхы вахте дIатIаьиттанзар уж шаьккха а. Из бахьан долаш хIама ца эшаш сецаьа йистелллаьна соца лаьттар скважина.

Из гIулакх собране дийцар. ХIамах чIоагIа сакхуаш фек хила веза бурувлетар, нагахь санна иштта ца хуле бурув тохара технологи телхаертьа, кул тIехьегIа етта аварий хила тарлу, йоахар А. Мурзабекова. Шийн новкъост харцахьача из юха бахьахьарча наькъа тIа ваккхар, кIалкисачуй вагIув хьаллацар хилаьза даргдоаца хIама а хинна дIаттад ний мехкх. Цудукхьа цаI массанена тIехьа, массана а цхьаннена тIехьа яхача дешерах къайъега деза вай, йоахар собране къамаьл деьча мастера Н. Губина. Цхьабакъда ши Галауров Гончарукг из хеш [illegible].

ДагавоагIа сана, аьшар собране къамаьл даьча цхьанне, цкъа автобус ца хуле грузотаксеца вахте гIоргаац со, аьлна нов. Галауров цIагIа Iийна. Уж санна дола «доадамбоацараш» дукха гучадийнад на. Галауровгарен Гончарукгарен. Цудукхьа собране сунIеннарена цIеккашта бехк бир цу новкъостаьшта. Цол шийна нийдар цун новкъостана. ХIана къахьегама дисциплина телхача цар, болх дика бу. Уж санна масалаш кхы а доаладе йиш я. Иштта балха а ккъарча вахара а гIулакхаш коллектив къестаду «Сунжанефть» НПУ контора бурувлеттараша. Белх дикагIа вIашгIехьбаккхара, бурув тохара технологи телхар дукха хIара, сменагIа кIеаргача скважинашка шишшен, геттара кIеаргача скважинашка кхоккхен мастораш хьожабар. Цхьабакъда, цхьаболча мастераша-бурувлеттараша коллектива сий лакха доаттадара кIезига къахьегар, шоашта оаттув лехар. Цу гIулакхо производственни а технологически а дисциплина телхайора, лохлора къахьегам овсарле. Цхьаболча мастераша, масала Ягнин Михаила, Цапов Александра, куйгаллоеша бертa а боацаш графиках шоашта салоIа луш йола да дукхагIа йиш дукха балха а ухаш Iоа а йийа 10 ди кхы дукхагIа а ца цIагIа йоахар. Балха юха араьевча сагота лоархIаме мероприяте чаккхьявха эшаш хьача цунах шоаш ца кхетабеш цхьанне моллагIчунга дIа-юха теттаж эпхьа дукха ха йоайера. Цхьайолча хана во доал дар бахьан долаш бошха хьоьвам хилар скважинашкa.

Иштта хьовзам хилар №№ 149, 70 йолча скважинашка. Коллектива сий лакха доаттаду мастераша Н. Губина, В. Широкоступа, И. Бородацкиe, кхыбараша, шоаш салоIача хица е таьшта вахте бар аьшна, ха на лоархIаш. мIаьабалар фуд ца хоаш скважине хинна хIара чехка дIайоалхх цар. Шоай балхах дика кхетабий технологи [illegible] тайпара [illegible] уж, хьойхаме [illegible]. Цудукхьа цхьаккха а хьовзам хинна цар доал доча участкерча скважинашка. ХIанз хIара скважина тIа цхьаьна мастер мара вац. Цудукхьа скважина цIаьхьаьам дикагIа лелтаду, хIаргагара цун бехках теххир хьалехь аттагIа да, производственни дисциплина лакхагIа хул. Цхьаболи чах коллектива сий лакха лоаттадар дукхьа кIезига къахьегаш бар, шоашта аьтто лехь бурувлеттараш эггара халачех эшачен хана балхара дIабьевар. Венита аьча, иштта чаха-м тха коллектив моттиг яцар, шийн сий ца леш бола вах эшаш яц тха коллектив. Царех ба мастераш бурувлеттараш Ягнин Михаил, Цапов Александр, кхыбараш. Уж балхара мукъабаьлна цхьаьнсна а хала хетацар, хIана аьлча юхе Iийча производственни дисциплина телхаар мара кхы царгара чаьбала пайда боацадь. Дукхачча хана дерз цхьан моттиге балх бейн, шийн а коллектива а сий, хьинаре къахьегарца лакха лоаттадеш, новкъостаца Iиммерза телаш, сагагара гIалат даьлча хала хеташ, дика кхачача гIоэвоалаш, шийн вахар балхаьнен новкъостанцен лувзадь хьабоагIараш дукха ба. Цу саннача нахьа сийлу коллектива, администраце. Царех ва Социалистически Къахьегама Турпал А. П. Катасонов, бурувлетта чун гIовча Эсмуранов Султан, мастераш Широкоступ Владимир, Бородацкий Иван, бурувлеттар Гонкертиев Iалаудин. Иштта шоай а коллектива а сий лакха лоаттадераш дукха ба. Цудукхьа хоагIаш ду цар сий.

А. БАКАЛИН.

Украина автоматизированни отделение сатIергаш телефони оборудовани йола автоматизированни переговорни пункти хьийнддай Одессе. Укх сурта тIа шерие гу эвалной преподавательница Заваба.

Л. Назаров сурт, ТАСС фотохроника.

ОПЫТ КЪОАБАЛЪЯЬЙ

Мехкарча парторганизацешка

Украина КП Центральни Комитето къоабал а аь, шерра дIайоарьхае могайи культурно - просветительни учреждешта куйгалдера даьхе плате Одесски областа Белградски райкомо Iовзь опыт. Бахча сецам тIа белгалдовчих, района партийни организацешна, колхозий чIоагIача экономиках ког гIорталга еш а бахача наха дIадеха культурно - бытови гIулакхаш кхоачешдара йоахо еш в. юрташка социально - культурни гIирсаш хьалде инициатива кхайкаь хилар. Укх тIеххьерча шерашка юрташка хьалъяй 13 школа. 20 деша даха ха йоацача беппин 11 же тийански учрежденеш, 25 тика, общественни кхача хийбуи бытовой гIулакхаш дув 35 предприяти. 11 кинотеатр, 16 культура шорей. клуб, библиотека.

Украина КП Белградски райкома, юкхьанцарна партийни организацей, советски органий теркама юкъаметиге латт ишта каарин хьахаржарен хьалхехьарен дешаш я. Юрташкарча клубай заведующешта юкъе — 84 процент коммунисташ комсомольцаш. Клубайн библиотекайн беррига болхлой лекхера е юкъера образовани йолаш ба. хIаьта царех дукхагIа бараш — специальни образовани йолаш.

Юрташкарча культурно - просветительни учреждеией материальни база чIоагIъяра даькъе йоахача лоовхIане я культура гIулакхьахто йола колхозий юкъара районий совет.

Районе чIоагIа уйла тIайохийт художественни халкъа творчество легIайовлаяран къахьегамхошта эстетически клетам баларан. Укхаза хIара шера самодеятельни искусства смотраш ю. хасвъа талантий конкурсаш вIашагIьехк.

Культура учреждений гIулакхаш тоалдара дешаш дийн дув КП Украина райкома бюрошка, коммунистий собранешка, хьахьегамхой депутатий Советий сессешка, цар исполкомий заседанешка.

(ТАСС корр.).

2 марта Даманки гIайрен тIа пекински авантюристаша тIема провокаци йолаьча хана застава начальник Стрельников Иван вийначул тIехьагIа пограничникий группана команда еша шийна дIатIайийпад Бабанский Юре. хIаьта 15 марта разведке волаш бийсана тIема юкъара арахиьаьб пекинаш оьдаш бобборараш. СССР наьчахькхьен доазув доарача хана турпалха майрало гойтарах СССР - Лакхехьарча Совета Президиума Указаца Советски Союза Турпал аха цIи еннай дIанагIа волча сержанта Ю. В. Бабанскийна.

СУРТА ТIА: аз деш латт Бабанский Юрий (аьттахьа) ефрейтор Батинцев Евгений, из а хьинна цига тIеш тIа лакха лейнаш.

Ю. Мурашинев И. Назаров сурт. ТАСС фотохроника.

БОЛХ РИТМИЧНО БАРА

Иаччахьалкхен доал телхам хьалхахьара, эффективностагIа болх дIабахийтара чIоагIа лоархIаме да производства еррига процессаш ритмично чакхъялар. ХIара предприяте болх ритмично дIабахийтара хилаша царгIоацаш да предприяте тIара шеное технологически режим нийса лелабе. Иштта производства ритмичность лакхъяра лоархIавегIарчарех да производственни планаш уггаре дукхадоа болхеайн гIулакхьера нийса юкъеозар, планироване оперативни система вIаьейолаар. Оперативно - производственни Iалаш система производствени юкъе а ялхьаш болх беча тайп - тайпарча отраслей предприятей совете къьега хьалх ритмичность дукха лакхъдаро.

БоагIача тайпара болх дIабахийтара коллектива къахьеганен производственни дисциплина лакхе хила еш, шийн ладаш телхамца кхоачакъара хIара болхеча, гIулакхерч еса. шийн бехктедаш болам беш. Цул совна производстве нийса материальни стимулировании яра хIалама яцоша гIулахк да ритмично болх дIабахийтара.

Производства экономически эффективность лакхъяра керттерчарех нaI да къахьегам Iалаши лар да тIа вIаштIехьбаккхар. Iилмани-технически прогресс яра цхьана производства ритмичность аьхьлу, дукхагIа хул арахеца продукцеш, кIезигагIа хул цунга хIадедар.

Уж мероприятеш чакх а йоахам. Грозненски химически комбината коллектив телхаша чакхдаьккхар дIадаха шу. СССР-а мехкдаьтта доалачен мехкдаьтта чакхдоахачен Министерство гIоала чоаза социалистически дьне хьалхара моттиг яккхара, хIаьта ВольлагIча квартала итогех тха комбината коллективана хьалхара моттиг а хьожаеш СССР-а Министрий Совета ВЦСПС-и кхара кара тела ЦIе байрахк елар. Производство организахана четах экономически эффективность лакхъяра болх дика дел тха комбинате.

Лакха къахьегама телашаш доахам хьайбагIа комбината коллектив пятилетка дихьагIча шера а. Продукцеша реализаци яра ши бетта задани 101,7 процент кхоачашъяьй. Планаш совгIа дIаяхьий-та продукци шорам совий' мяха я. Наччахьалкхена пайда бара ши бетта плане 101,8 процент кхоачашъяьй. Рентабельноста боарах 7,3 процент хила беьча 7,6 процентага нахьчей. Къахьегама масарле лакхъяра плана 105 процент кхоачашъяьй.

Къаьстта дика къахьегаш я И. И. Ветров керте латтача № 108—110 йолча цеха коллектив. Укх шера шоаза социалистически ялье тьалхара моттиг дьилчай цо. Январь бетта дехарча 28 болхлочо коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи елар. Царна юкъе ба аппаратчикаш С. М. Хучаев, Н. П. Цупаренко, Т. Т. Кизим. Шоаш болх беш бола оборудовани дика деча хьала тIа а хулийтаь массала а нийса лелаш цар технологически режим. ШаьлагIа моттиг лелаеш а №№ 15, 130 цехий коллективаш. Цига хьанаре къахьег В. П. Мантров керте латтача смена.

Комбината гIаша йолча керттера хаькха эхьах моттиг латташ деккараш цIена кхоачамдена хьайбагIа комбината кара тоIа ЦIе байрахк, центральни ремонтно - механически цеха коллектив.

Ритмично комбината коллектива болх дIабахийтара чIоагIа новкъостал ду снежни технологически ладама шоашта юкъе йуаза а лоаттаеш дIа-юха новкъостаьхьаре, деза санна бирт тайпа технологаша, ремонтникаша, энергетикаша, киповцаша, лабораторни болхлоша къахьегаро. Ца хадарш дIаяхьа еш я тха. комбинате технологически процесс. Цудукхьа аварий хинна, электроэнерги, Iи, хий тьачу ца хоагIаш е оборудовани болх ца беш сеце на Iаткь ритмично болх дIабахийтара, цIенхаштта телхаю технологически процессаш. Цу тайпара гIулакх нийсделча дукха яра ца хайш не продукци. лохагIа хул арахеьча продукце дикха. дIаладар планих дьрхIечуд лаккагIа хилар бахьан долаш лаккагIа хул арахецача продукцега дIабоалах. Нагахь цхьайолча уалашка энерги хьачу ца йойтам социайна мехкдаьтта чакхдоахача заводашкара тьачуйоагIа бедал, гIа, оаоагьаьча, цуна цхьана вика кIезигалу арахеца эталони спирт телхаю спирт арахецача производства ритмичность. Цу тайпара гIулакхах ца нийсделайтара дукха мероприятеш чакхъдад комбинате. ЙоагIача шерамах Новогрозненски ТЭЦ-а коллектива Iа лоаттаергйолаш гIулакх вIаштIехьаьккхад.

Предприяте болх ритмично дIабахийтара чIоагIа йоахдо еш дезабу оборудовани дикача хьала тIа хилийтара болх а. Дул боагIа керттера теркам тIабахийта лелабу графикаь ремонт чархъаккхара бала в. Нагахь ремонт тIехьа лехха ешаш хуле, цу гIулакхо комбината керттерча инженера куьг я дадь бокъо хила еза.

Технологически режим ца телхадра дукха балхаш ду комбината балхлоша. Цу гIулакха лархIа хIара цехе, смене учет лелаю телхадеча технологически режимех. Цига нийсденна кхоачамбоацараш дуьш, уж дIадахара чакхъала мероприятеш белгалйовх. Цул совгIа социалистически ялье даьнача коллективаша даьхеа таланий итогаш еча хана безгабх телхаяь технологически режим.

Планировании экономически стимулировании кердача системагIа балх беча хана чIоагIа доархIаме да производства болх ритмично дIабахар. Кердача системага доалалехьа бетта яра мел дийна продукци план кхоачашъяра къоастама мукъехьора, хIаьта хIана кердача системах болх беча хана реализаци я ль, яхча хьанийца продукци мара лархIац. Цудукхьа шийн хаппахьей лакха дикал йолаш продукция арахецаро ритмично дIабоьйт предприяте болх. Из гIулакх кхыча бесса нийседелча, дIаяхьийтача кийчача продукцех каппахьа къакхойн ехча. Из Iатк производства ритмичноста. Иштта цу гIулакха Iатк а арахецача продукци дикал лоха хилар. Уж а кхы а кхоачамбоацараш ца нийсдалийтара дукха къаьхьет комбината коллектив, цудукхьа ритмично болх беш хьабоагIа из. Тха комбината болхлоша чIоагIа къовсам лоаттабу укх шера план хаьнил хьалха кхоачаш а еш. В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача дениа сийлена мяхьабахара.

В. СКРЕБНЕВ,
Грозненски химически комбината керттера инженер.

БОАХАМ ДЕГIАБОАГIА

Даь шу хьалха «Червленский» колхоза доалахьара бурунна латташ хьаккаста а даь тха «Бурунный» яха опытни консаш лелаю совхоз вIашагIъеллар. Опытни боахам хьалар цор тха дарен санна долча гIум уил латтайна консаш кхетр пайдане хургда е вац къонга технна доа... Иштта юкъьанна «Комсомольский» яхача консаш лелаеча совхоза отделенех дегIабенача тха боахама хIана 562 гектар консаш я. Царех укх шера латтанш хургьа нийсса алам.

Тха боахам вIашагIбеллача хьалхарча шера дена дентара [illegible] дукхагIа хьаух тхо доача къахьегамхой. Цох дежнала резиц, хIана аьлча къона боахам дика дегIабоагIаш ба. ХьаухIараш дукха ца тоош дIабиха а тарлу, нагахь санна царна къахьега, бала де́рттIа хьалан ца хуж. Цудукхьа болхлошта эша хьалаш хьадар керттерча деккарех цаI доархIаш а совхоза администраци партийни организаци. Соахка барI квартира йола цхьа ала хьалальа, хIана кхы а хьалаш доалаш ва цу тайпара ших цIа. Цхьабараша але нег из дукха дац аьлга. цхьабакъда тха боахам хIана а шайоалаш мара латтац, цо чIоагIбалара, хьежа телхугга къахьегамхой хьал а. Цунга гаргар ча хана сануоца бокъе йолаш ба уж. Цар ша́хьаьна дена хьашаре къахьегамаш.

Соахка хIара гектара тIара 50 центнер консаш чуэра тха кхаш лелладдан планах дакъхIераш 32 центнер йахча. Иштта берсате цар къахьегарах наччахьалкхенга планах йоагIачуя дахьана гарга консаш дукхагIа ехар тха совхозо, 150 тонн дIаьаза еача 580 тонн кхьчаш дахьента. Тха хьоккхамаш из дедицац цу цифрашна бакъу. Цудукхьа бобаш ба кIезиг-дукха боахаме из культура кхеча Iоальча опытах дукха. Вай лакхе белгаддаьча тайпара тха аьтташ беррига гIун йолаш да. Цудукхьа уж тоалдара удобренеш ехка еза кIашка. ХIанаалла гектара тIа цхьанна центнер кхоачийташ тайсай удобренеш. Боахама уж дукхагIа хьахецаш [illegible] дукхабе а тоаргьар. ДIахо йодача хана из гIулакх тоале дага да тхо.

Укх шера планах 800 тонн консаш йоккха еза бодхама. хIаьта тIаийна деккараш бIаь тонн тIех да. Цу хьувкъьаьа соахка гурахьа дена лора йоллаш хиннаб тха кхаш лехзаераш.

Планах совгIа етIар гурахьа консий гаьцаш. 31 гектара тIара консашта Iипалерам оттайир, хIаьта 55 гектар аьтта консаш дIасгIар. БIеомий 21 гектара тIа консаш йаьер гIара мел еша хийчо из даьккхад.

На деррига бIалхаш деча хьинаре лакхь лоацаш хинна тха дикагIбола къахьегамхой белгалбе безам ба са. Царех я консаш делаеча бригада куйгалхо Цаукова Валентина Васильевна. Консаш йехкара шоай цхьаш ахалхен кхоачашйир цун коллектива. Иштта хьинаре къахьегаш ба консий кхашка мугIарера болхлой Полупихин Петр Иванович, тракторист Евгарушин Валентин.

Боахама тоьал техника ешай. Балаш ба консаш кхее хоаш бола вах а. Иштта укх шера училищешкха аьнна 22 къона болхло хьехаьаьь боахаме. Уж шоай балхара дувца ца балийтара царна къахьегама, вахара хьалаш Iалашдоа новкъостал дергда совхоза специалисташ, куйгалхоша. В. И. Ленин ваь бIаь шу дизара сийленца ваккъабаха гIертачь совхоза къахьегамхоша декхар тIаийцад 900 тонн консаш даьхенга йохка. Из дош кхоачашдара шоай низ кхоберГбац чIоагIлуш йоагIача коллектив.

А. БЕЛЯНИН,
Шелковской района «Бурунный» совхоза директор.

нетий Iаьдала гонахьа кхотабайн баьхкинбар къе нах. 11 июле ВЦИКо тIаийдар юртарча къехой комитетийн яхкарах дола декрет. ШолгIа дукхахаза болчорца, схьташа вийцача Ильичах шозй баьчча лархIа болабелар юрташкара нах.

РСФСР-ина Брестски машар баьбале а цунца ше беш бода тIом сацабаьбале а, немцаша йитабар Росси дIалаца шовн оттаяь Iаланйн. Брестски переговораш еча ханнехьа немцаша Украински радица барт бир, большевикашца лоаттабеча къовсамо цуьна новкъостал дерлдоллаш. Украина дIа а лаьца, Советски Iаьдал дIа а даьккха, немцаша эккхайир рада, Украинана доал де гетман а ваь Iоховвар паччахьа инарал Скоропадский. Мадарра яьхва Украинах германски колони яьр. Украинера Iадаьмате дукха ялт, хьайбаш, маьдар, бедар дIаккхуьхьар Германе.

ФуннагIа даь граждански тIом гIоттабе гIертар германски империалисташ. Ведда Доне вена донской атаман Краснов новкъостал дехаш Германега кхайкар, немцаша новкъостал дир цунна кIайча хазакий отрядаш вIашагIтоха.

Немцаша новкъостал дар кIайча финнашта Финляндеера финнски революционераш къиза дIабахара.

Бакъда латаш хиннар дукхьала яхьа Германн хиння Iоцар. Апрель бетта юкхье Владивостоке кхьочар японцашн англичанашн.

Апрель беттехьа а цхьайола антисоветски партеш «Возрождени Союз» вIашагIкхийттар. Цунна юкъа бахар эсераш, кефеташ, халкъа социалисташ, меньшевикаш, «Единство» яха группа. «Союз возрождения» яхачо Антантаца барт бир Антанто большевикашта духьал эскар Россе доййургдолийн Россе переворот елга аIанттIехьдаккхара, Советни Iаьдал дIадаккхара чешски корпусах пайда эцаргболовш Керенскецарча чешски корпуса юкъо 42 сaг вар. Цига бар дукха эрсий черносо-

текин инерлашн эсераш. Францийски тIема массена яхьаш ассоферски ЦК членаш Сибаргlен эсерий вниканаш юнар переворота ялан. Дальни Востоке дIадохийтачa эскарша Урала СибаргIен, Уссуре маьшинаньхий чIолгIален дукхтан хьалушинаргIолия сопам бир.

Май бутт чаккбоалае чехословакаша дIадаьлар Челябинск, Петропавловск, Тайга яха станци, Томск, июнь болалуш — Омск, Самара. Май бетта юкхе Москве гучаяьккхар «Кортамукъали дIахен Iоманра союз», керте латташ хинна белогвардейски заговор, Крыме контрреволюционни выступления хилар. Балтийски флоте кийчъеш яр переворот, 4 июне Крыме хьахилар буржуазно - националистически правительство, 19 июне Иркутске хилар контрреволюционни восстани, 20 июне Козловен Екатеринбургей, 29 июне Костроме монархически заговор гучабаьккхар, 30 июне Сибаргlен областной думас буржуазий правительства Iаьдал дIакхайкадир. Буржуазена цхьана бар эсераш, чехословакаша Самара дIалаьцачула тIехьагIа цига кхахилар учредительни собрание Комитет, 19 июне эсераша Тамбове восстани яр, шолгIича дийнаньа яр Питере лийр Володарский.

Аьрдехьара эсераш а контрреволюцийне новкъа баьлар.

24 июне яр сопалйр германски посол Мирбах вулген гярзаца советий Iаьдала духьал гIовттилгеи, 27 июне Мурманске ессар английски десант, 1 июле Москве лийнир францийски миссе вIашагIтоха белогвардейски эшелонаш, 4 июле хьайнйдлар Советий Ерригроссийски съезд, 6 июле эсераша вийр Мирбах, Москвен Ярославлехе митеж йир.

5 июле Советий съезде къамаьл деш Ильича эсераш бехке бора хьарактер йоацаш, кхераш, эттача гIуллакха хьал ца довзаш хилярах, бакъла митеж еча дIакхоачон уж харцбарбба-м моттаьр цунна.

6 июле германски посольство чухиннича Денежни переужерча особийн бахар аьрдехьара эсераш Блюмкин Андреевн, графаца Мирбаха тIагIоьга вIашттIехьдаьккхар цар, бомба чукхоьсн из ва а вийна, аьрдехьарча эсеро Попова хоьмкха ен хиннача, Трехсвятительски переулке латтачи ВЧК-а отряда юкъе дахчьар. Iалажига чахия цига дIаккхар еррига а аьрдехьарча эсерий ЦК. Мийрбах вийнараш лувца цига ваха ВЧК председатель Дзержинский лаьцар. Цу сагхьата Попова отрядо гаргарча уламашка бахийтар патрулаш, цар лаьцар Московски Совета председатель Смидович, почтайн телеграфийн наркоми Подбельский, ВЧК Коллеге член Лацис, кхьбараш, почтел телеграфи дIалаьцар. Аьрдехьарча эсерий ЦК Россен чехословакийн фронтеа дIабоаржийр Москве восстания хиларах бола хоам, Германеца тIом бира тIа а хьеаш. Аьрдехьарча эсераша нача цу тIема гIулакашта духьа ший аргIана Халкъа Комиссарий Совето а дIадоаладир 2 эзар гаргга гIашлобIухо юкъе хинача, 8 йоккха топи бронеики хинача Попова отряда духьалдре тIеца гIулкидаш. 6 июле Iурра Трехсвятительски переулга, масее а оагIорахьара го а бaь, йоккхий топаш етта йолайир. Кремла йоккхий дхо чукхийттар цуо кол. КIеззига духьале кьчул тIехьагIа, Попова отряд тIехцашка а яьнна. Владимирски шоссе гIолла едар, цига кхетта екъаенна дIаяьлар из. 300 гаргга сaг карабоалаийр...

8 июле Советий V-ча съездо соцон бир 6—7 июле митежина гIулайх доагIаш хинна аьрдехьара эсераш советашта юкъера дIабахa, аьнна. 10 июле съездо тIайицар Советски Конституця, цунна ший болх чакхбаьккхар.

Берригача июль бетта хьал геттара хала эттадар.

Чехсловакашта духьал тIом беш хиннача эскара командующий вар аьрдехьара эсар Муравьев. Октябрь котбаннхачуа тIехьагIа Советий Iаьдалгахьа воьшавар из, Керенскийн Краснови Петрограда тIаргIортара духьал, Центральни радина духьал, Румынски фронте къовсам лоаттабир цо. Цхьабакъ 6—7 июле эсерий восстани йолаелча, Муравьев вар оагIорахь ваьлар, эскар Москвена духьал даккха венаар. Цьыбеш тIехьа воагIаргда лийна дIиттаргда доакъош, тIехьадалаьдар цунна: Симбирски Советаца барта ваха вечвазар из, бакъла Совет цунна тIелхьлаьнзар, ше лаца белча, духьал вийлар из тIаккха ва а вийр. Симбирски кхеталашха дIалаьцар чехословакаша. Николай II лаьца чувоаллача Екатеринбурга гарга гIерта болабелар чехословакаш. 16 июле из а цун дезал а вай бараша топаш теха боабир. чехословакашта пигашар из кIалхарвакха, 23 июле мара дIаккхаьзар Екатеринобург...

Шоай кIийле йоалл латтанга холуча аьрдехьарча эсераша лаархIар большевикий къасбола баьчеш, парца Ленин а волаш, боабе.

30 августе Ильичига Питерера хоам бир Ленинградски ЧК председатель вов. Урицкий Iуйрийна 10 сахьат доаллачe хана вийна, аьнна.

Саразьа — МК мобилизацех — Ильич Басманни Замоскворецки районашка къамаьл де дезаш вар.

Цу дийнахьа тхьаьцига вар Бухарин, делкьийга тIама дуча хана цо ший махулле йоалдр Ильичига ма гIо валара хьо. Ильич велар, шийга дувнар дIатIавш тигаццеро тIаккха цу хьаьтахьара деррига хабараш совцадар духар, ца ваха а цит сa, аьлар. Мария Ильинична цу дийнахь цамогаш а йолаш цIагIа яIар. Полтув 'а юйташ, кий а туллаш ваха хийнаенна Ильич из йолча дIачувахар. Ше а югалар Iа хьайна, цIаш дела этIар из. «Цьыкха дича а югаргьац, цIагIа яIа,» — аьнна, митинге вахар из, ше лоравен цхьаккха ха а доацаш.

2-ча МГУ халкъа образовани кхетаче яр тха. Из хилале шу хьалха цига къамаьл даьдар Ильича. Заседани чаккхйоалаш, латтар, со цIаяха яйчьалар, из сайна юкъа йоли, Замоскворечье яха хьахархо. Сога хьежаш а кремлевски автомобиль, бакьда шофер дIхьа ца воаза сaг вар. Кремле лугар тхо цо, аз аьхар цунга цига новкъост дIацIавгарьа вай: шофера, юха йист а ца хуьаш, Кремла цаIар тIа машин соца а йь, ше вIл а йийла. Iоьмаккхар хьехарьь. Со хоьхьлар из цига ший къамтар вейг захарах, гIор е еннанр, божьма тхо цу хана тха подъезда хьалхашка, ВЦИК-а доллар, цига сийна маьхьаеира хов. Гила, массаза а тхо дIа-юха дхуьлара хинна шофер, цо дийцар сона Ильич Михельсона заводе витавар аз, цига Ильича дов дир цхьа кхалсаго, йоккха йоацаш чов а еш, аьнна. Ца йохийта со цо кийчъеш хилар гуш дар. ЧIоагIа бос баха вар из. «Алал сога Ильич дийна вa е вац», — аьнна хьаттар аз. Гила дийна ва аьлар, со сихъелар. Тха квартире идьа дукха нах бар, вешалкан хьалхха ухар цхьа волтош, цхьа молагIча тайпара йоацаш геттара хьайийллаар маIараш. Вешалкана юхе латтар Яков Михайлович Свердлов. ЧIоагIа цIенхашта яр цун юхь. Цунна бIара ма хьежийнга а дIадаьнгад деррига а, аьнна хийтар сона. «ХIанз фу дергда», аьнна яхдар согаь. «Ильича хоала хIанза дийнад ойха», — аьлар цо. «Дийнад, тIеркха даьннад - кх хIаьта», — аьнна уйла дир аз, зIамигача цIенга чу гIолла чакхъялар, бехъд из ших дуне мелад бIаьра хьтар сона. Тхьаш дувшаш долча цIагIа дIачуяхар со. Ильича менга цIен юкъе хьазза бар, цу тIа уллар из, бос баха, юкъа тIа цIе тIадан боацаш. Со бIаргайар цунна. тIаккха цхьа жимот цкьнача гIолла портига аьлар цо сога: «цIовра хьо. кIаьдъенна хургьа хьо? Йоале Iойжа. ВIаштIехьа дешаш дацар уж, бIаргаш геттара кхьар йоахар: «ДIадаьннад ер, «Цунна вросов ца хилийта со цIагIора врахьар. сайна из бIаргучухьмавне наIара юкхе дIаэттар со, хунга гург а воацаш. ЦIатIа волча хана цу чу хиннараш маьлийб болабалаьккхадохьолдар сона, хIанз сона горо уж: хIаьтта дIачувахарий а хац, е цига волаш варий а хац — Ильич тIаулвача менгена юкъхе латтар Анатолий Васильевич Луначарский, кхеравенна, халахеташ Ильича бIара а хьежаш. Ильича аьлар цунга: «ГоI хьина, сенга хьежа веза уккхаза».

Цхьа латарь а дийна дIаэттар тха квартира, фу эш хьожаш увахочоа гонаьна хьувзар Вера Михайловна Бонч - Бруевичи Вера Моисеевна Крестинскаяя, шаккие а лораш бар уж. Тхо дувшаш долча цIенна улуврча зIамигача цIагIа санитарни пункт хийчбора., кислород чуйоха гIайбаш дера, фельдшераш бийхар, бовлбы, бинташ. цхьа маркхалаш... дера.

Юхьера а лораш - хирургаш баьххар: Владимир Николаевич. Минц, кхьбараш. Шеко эдар, Ильич валар кхераг болаш вар. Кхьчи новкъосташца цхьана шофера Гила Михельсона заводера чоалаш хинна Ильич Кремле вечa, из айвaь хьал тIа ваккха боннабир. Ильича тиганзар, кхоалагIча этажа тIа ваьлар из ше. Пехки чу дахадар цунна мIий. Цул совгIа, лораш кхераш бар цун хIама дуача къамаргах пхо кхийтта хиларах, цудухьа хий малийтацар цунга. ХIаьта из чIоагIа саготденна вар, хьогвенна. Цхьа ха яьнача гIолла лораш дIа а баха, городской больницера йийна хиннача милосерде сестраца висар из, ше дIвара а яле, со хьачуехa, аьнна дийхар цо цунгаре. Со дIачуяьлча кIеззига сабар а дaь, цо аьлар сога: «Iа фу дийя, цхьа пеля чий дал сона»,—«Хьона ма хой, хIама ма мала хьайга лораша аьннилга. «Со Iехае гIертилга чакхдалаьзар. БIаргаш дIа а дувшадаь: «ГIо хIаьта, —а аьлар Ильича. Мария Ильинична лораша, молкашна хьувзар. со наIара юкхе латтар. ГIаадаш тIа дIатарбенна Свердлови кхьбареш бIурчача бус баьгIача корцдоре йоаь саьгта Ильича кабинете ехар со бенинна хинна. Сталин цу хана фронте вар.

Дол дов Владимир Ильича чоаш яр оарбагча парти организаца мерта, дукхьача болхлоишта, ахархошта, цIезскархоишта халахетар. къаьстта къьгга кхетадаьдар Ленин революцена шеш боккха доархIам болаш хинна. Массанар а чIоагIа хьожар цун газеташ тIа арадалача цун могашлех долчa бюллетенашка. 30 августе сарахьа парте дIерагIа Свердлова чулг а йaxaь Ленина доь даь хиларах бола хоам арабаьккхар. Хоам тIа йоахар: «Ший баьччашта духьал дов дар бахьан долаш болхлой классо кхы а чIоагIагIа кхоталдергда ший низаш, революце берригача моастагIашта духьал къиза дов дергда».

Ленина дов дар бахьан доаш болхлой класс кхы а чIоагIагIа хьалагIоттаргья, айхагIа кхоталургья, болх кхы а тIагIертагIа бергба.

Эсерий парти йоха йолаелар.

Владимир Ильича човаш лаьцца шолгIча дийнахьа Московски бюрос газеташ тIа дIахкайкадир дов деча юкъе эсераш хиннабац аьнна, Июльски митеж хиннача тIехьагIа эсерий партех дIакъеста болабелар аьрдехьара эсераш, къаьстта болхлой. Партех дIакъьестар Колегаев, Биценко, А. Устинов керте латташ хинна «народники - коммунисташ» яхкьа. Цу доагIе магийтацар Брестски машар экIагIа бохабелга а, террористийски актеш а, Коммунистически партеца чIоагIа къовсам лоаттабелга а. Эсерий юхедисча дийца тIа - тIа дукхагIа йора, хьаллоацар кулацки восстанеш, бакъла цун вниман мельлинар. Ленина дов дар кхы а сихдир эсерий парти йохилга, кхы а чIоагIагIа йохайир нахa цо сий хинна вниман.

Советий Iаьдала моастагIашта тайсар эходлаш хьалахьар. Ильич дийна висар...

ЕланагIар хурга.
(АПН).

ДАИМ НАХА ХЬАЛХАШКА

Наурски районе Калиновская яхача станица юртсовете хьалхакхачалехьа аьрда оагIорахьа йоалла лача продуктови тиха наIар тIа даьлача вывеска тIа яздь доф самообслуживание тика я аьнна. Дагахь горедам юртан юкъера бешхалонаш дIайалаш хилара цхьа йовгало я-их ер аьнна сийна хIама на вис а цига чуваха хьажа безам эттар со. Хоаа дестан болаш дIаниIайсьа ший-ший метте латтар продукташ. Ассортимент гораздакарча тихашкарчул шегIа яцар. Шена, царгIата яр чухьа. Хьачуеяла сaг продуктан латтача дIатIаваьле шийна эшар хьа а ийне, мах бала продавецадIатIаводар. КIаьнг дукха продовецана къамаьл ца деш цхьаккха а дIаводдир. Кхетадеш дар из тихаша безаме йолга. Цу чура араваьлча юртсовете вахар со.

Наха сий деш ший декар дешаш кхоачашдеш волча депутата цIи дакха аьлча совете эттара хьалха хьовар йиниш хьалха ео хиннача тика заведующи Канчаева Тамара яр.

Хьалха хоздхета наха веле а шолагIа волаш-м гIулакх долаш вар со цу тиха чу.

ЗIамига йолаш йолаганий болх бе из. ТкъестагIа шу доладенвача батта юртсовета депутатала хержай. Цу хана Ведана районе XX партсъезда цIерагIча колхозе счетавод хиннай из. Из дар 1958 шера.

Дукха ха яладех ахаш йола моттиг хувца йийлар Тамарий. ХIана из бола беш йолча юрта уллача Ленина цIерагIча колхозера шийна везавеннача зIамигача сагага маьре ера из.

Тикача балха отталехь 1961 шерага кхачачада тайп-тайпара балхаш леш хилар Тамара. Цу шера из цу балла ярах лаьца дуьц сона цу хана юртсовета председатель хиннача Гашки Василе Радионовича.

— ХIаьтте хьалъяьча нерлача тика чу болх бе кхетам болаш, тешаме сaг везар. Аз дIаулла йича нов. Банчаева кандидатура дикагIа яр.

Иштта цу тикача ера из болх бe. Цу шерре а юртсовета депутатала хержар Тамара. Тикача латта сaг юрта мел вахача зIамигача а вокхача а сага вовзаш ма хулий, иагахь санна цо шо 'вача оагIорахьара дIайоалайтэнкаро нахо ше хержаргъянар. Цу хана дено даим хIара хоржаш масаза хул цхалорж из депутатала.

— Со тихалагIчо участкера нах дика баз, йоах Тамаре, цар йоахо ю юрта Совете, ноахов кулгалкеша. ХIара воа хIана ях аьтта хиволенкаш, гаа я. Къаьпача колхозехоштa пенси тел. ХIаьта колхоза члена тIа е кор тишйелча, кIор, даьча яйшача гIо де аьнна ас дехар дича цIаккха юхагIортабац балхаме кулгалхой. ХIаьта Тамарас хIалача хьалa тIа висача сага гIо дар дехаш моттигаш а кIезига хиьслац. Хана яр масала. Фомина Степанида Андреевнайна. Ше дика ногаш яц, мар инвалид ва. ХIаьта деша ухача цхьй бора духхо из еший. Депутат йолча йола из бераш интернате дIаяхийта са аьнна. Уж цига дIавохийта гIертан дукхаь хьалхийтар Тамарас. ХIанз уж интернате дешаш да.

Хьан безам хургба цахьа доза, юкъе кийкха за безам къоастабе наха. Цхьабакъда юрта депутата беча балха юкъе кхот-кхоста кийслуш за из а.

Пхьа цхьан дезал юкъе из безам ийкха. Ши бер шоай делашехьа вIашагIкхеста лаьрхIад. Сога а моо а. Воахаш бекъа йырча юртсовете балхаш уш. Депутата Канчаене цIерца йоаль ха пайда боацаш йоацар. ХIанз цхьана бахии багуш.

Тихана лолаху Тамарас ший къахьегамо гIулакхаш а. Совхха хьалхарча ах шера баьча балхах Калиновски потребительски общества «дикагIболча тиканa» яхе вымпел еннай цунна. Шера товарооберота план 106.4 процент кхоачашьхьй. хIаьта кооперирование яр — 166 процент.

Тика леткъаний хинник тIара цхьа йоазув белгалде безам ба ea. Из ядаьраш стапинерча юкъерча школа хьехархой нов. Беловаш Воробьевам ба. Цу тIа йоах: еaха баркал оал нуйзтурко нIдархошта гIулакх дараха дани эшача ассортиментах товараш хилийтарахх.

Юрташка хьехаш бола хьехархой кертерча дахъье кхычеххара хьатIабаьхия хул, цудухьа цар кхачан хьал юртарча тиках тIебиа да. Цар баркал яттара дезагIа дархIа дезa.

КолхагIа а цу тика тIа вахар юкъерча дегIарча, хьатара цIока долча нохчий кхаласте безама, еланна гIулакх даь яравалийт. Цудухьа оа из юртахошта. Укх бетта 16 дийлахь Ленина цIерагIарча колхоза кхаьегамхошна цIаьхха а шоай юрта совета депутатала хержай нов. Канчаева.

С. МАЙСИГОВ.

КПСС ИСТОРЕХ ЙОЛА ГОЙТАРА ПОСОБИ

Итташ фотодокументаш, дукхача басарашца яккхь диаграммаши схемаш, Iалашмате дукха справочни материал я дикалагIа арахийцана «Советски Союза Коммунистически парте истори яхача гойтарa пособе тIа.

1962—1956 шерашка кепатеха арахийцача хьалхарча, шолагIча, кхоалагIча выпускаша чулоаш 1883 шерагара 1941 шера яовaга кхаччалца йола парте исторе ха. Из яздаш дIакхоачашьеш йола йиьлагIа выпуск Сийлахь - боккха Дай-мехка тIом лаьттача шерашка, социализм оттаьь йоаллачен кIезиг - кIезига доалаш эммунизмага довлачен хана КПСС-о баьча балха хетаьь я.

Г. КАМЕНКА. (Пензенски область). Юрта болхаме томане пайда эц «Белинскесельмаш» яхача заводо кийчъеш болча СН-4Б яхача коартолаш дIаюча машинех. Коартолаш дIаюш йола уж тайпа машинаш 22 эзар арахецаргьа укх шера предприяте.

СУРТА ТIА: коартолаш дIаюв машинаш дIаяхьейта кийчаьь латт.

А. Овчинникова сурт.

ТАСС фотохроника.

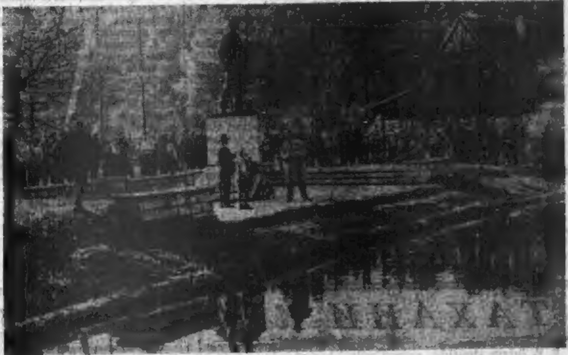

Пальски халгIа Республикехь. Производства В. И. Ленина музей.

ТАСС фотохроника.

Сомий бешамашка

ДIадахача шера дика хьайиъа сом чубера Орджоникидзе цIерагIча совхоза сомий бешамаш лелаераша.

Бешамашкара сом чуйина боллаше хьатIахулача шера хьукъама дард йоллара теркам тIабахийтар. Гаьний мугIарашта юкъера лаьтта оасар дIадаккхаш аьхар. Ях бIаь гектар йолча сомий бешамашка цхьадолча даьхь тIера тьаьнаш яIаар.

Iаьна сатийна даьтача сомий бешамий сатем боабаьб машинашен нахен еча гIараша. Хий дехкаргдолаш харшаш доахим, гаьнашта юкъера йовнаш юсташ лел сомий бешамаш лелеча шолагIча бригада машинаш. Гаьнашта гIулакх дара агротехнически дикагIа йола ха ца туллийташ гаьнаш йоIаш ба сомий бешамаш лелаераш.

Садоахкача хIаманехи лазарехи сомий гаьнаш лораяра мел эшар Iалашдаь кийча да. Дика вIаштIехьаьлкхай тайп-тайпарча препараташца опрыскивать ергйода бархI агрегат шолагIча тракторно-полеводчески бригада бригадира Маиев Баймарза.

Лаьтта лоацар лоддамо хьаттинаре тIеоцан социалистически декъам декъарда, йолаш тоххаргъа.

Р. ВАГАПОВ.

Ачхой-Мартанe районе Орджоникидзе цIерагIча совхоза директор.

ЭКОНОМИКА ЧIОАГIЪЯРА

Ер иттаагIа шу да тха колхово боахама чурча расчета элементах пайда ийбу. Ших шу да оаха боахама юкъера расчет тхоей йигь комплексни бригаде юкъейоалаь.

Растениеводства дакъера производствени задании мадарра оттадаьча технологически картай зарла тIа увттаю. ХIаьта уж карташ бригадий агрономаша увттаду, бригадашкара къахьегамхой шерра юкъе а оаш. Ерригача продукие нах паччатьалкхен закупочни мехдага хьежжа оттабу.

Юххьанцарен бухгалтерешш учет промфинплана статьяшка хьежжа вIаштIехьъяьккхла делаю. Первични-бухгалтерски учет промфинплана статьяшка хьежжа вIаштIехьъяьккхай. Фактически затраташ фактически мьочашка хьежжа белгалью. Комплексни бригаде ер йола учет делаю бухгалтера - экономиста. Уж балхаш ду бригадашa боахама чурча расчета статьяшка хьежжа, хIаьта бригада кулгалдара отчет анализа оттаю. Бухгалтер-экономист деккаргйла ца - бригаде кьелача ерригача продукцеиа анализ е, хIаьта бригада балха анализ яра лоархIаме да продукци яккхара дIадахар белгалдар.

ХIара комплексни бригада ший къаьстта производствени единица я. Из бахьан долаш бригада болхлошна юртбоахама продукцех дукхагIа яккха гIертар къахьег, цул нах ербригагIа хилийта плановтуя. Бригадашта премеш тел духхьала бригада деча балхех, хIаьта берригача боахаяий затраташта лимитированни. Боахама къахьегамхойта хьажхашца безаттохаме лехар отталаьл боахама чурча расчетах бизза пайда эпара. Доц латт хIаране ший-ший участка продукие нах лехбеш, продукцега дIадахийтача цхьан сомах пайда бербоаш къахьегарах. Тха бригадий бригадирах гIулакх декъ доааш ба, цудухьа цар гора хуа ше-шоай бригаде дош леза балхаш пайса вIаштIехьахха.

Масала, шолагIча комплексни бригада производствени рентабельноста план 66 процент йолча 73 процентага дIаккхьехр, хIаьта растениеводства дакъай — 80 процент. Иштта дика къахьагаш хьаьнагIа цхьоалагIа комплексни бригада а. Нагахьa санна 1965 шера хIара гектара тIара 15.1 центнер шера кIа дакхаш хиннадече дIадахача шера 22.8 центнер хилар из. ХIаьта ерригача ялата культурай хьувкъам хIара гектара тIа ялх центнер лаккхербаб, деррига доакха ялат дIадахача шера 1965-ча шерарчул 4726 тонн дукхагIа хиниад. ХIаьта ялат дIадув лаьтташ лоалама шеркьаш.

Цунга хьежжа лаккхьенай боахама дохол а. Иштта, 1965-ча шера 2 миллион 645 эзар сом яр из, хIаьта дIадахача шера 3 миллионаш 505 оазари сомага дIаккхьчар.

Производства эффективность лакха хилара керттера хьокхамаш да боахама хула пайдан рентабельности. ХIаьта боахама рентабельность 1965-ча шерарчул 13.7 процент лаккхьенай дIадахача шера. Дукхьал дIадахача шера боахама хинна пайда, 1176.5 эзар сом сокIа ба.

Боахама боккха пайда лур дакъа да ма. Цу гIулакха чIоагIа лоархIаме хиннаь из дакъа боахама чурча расчета пайда диаккхо, хIаьта цу чу боагIа 36 ха Iуй бригада хаккорно-премиальни хьеседе дIаэний теркалаш-дар. Хьахиннар ерг гIоалвахкхаш да. ХIара устагIа нархI-нархI сом пайда белар тхона сошка.

Боахаме беча балха экономически анализ хIара хIаргеле ю оаха. Цу гIулакхе тера хулийт гIалаташ батха юкъе нийсе ха далийта, йолаш йола резерваш белгалье. Дул совгIа духьала боахаме чурча расчетаца дувладенна долча хьокламашта а анализ ю оаха. Продукие мехьа, продукцега дIабоалача къахьегаме, хулача пайдашка, рентабельноста ворх иана.

Дул совгIа къахьегамхошта, цар берригa балха бIахьж, шу чакхдоархам алали техаьла тIадоагIача шера юкъедоалаьдергIа оаха. Цу гIулакхо тера хулийтаргья боахама чура расчет мадарра балха лахьйинадаже, колхоза экономика кхы а чIоагIье.

Н. ВАСИЛИХИНА,

Наурски районе Ленина цIерагIча колхоза бухгалтерагIа йоал экономист.

ДУКХАГIА ШУРА ЙОАККХА ХА

Республика дукхагIйолча колхозашкен совхозашкен боахха моттиг дIалоцу шурийна доадаш лелаяро. Iа дIаьдахьарах халонаш нийсденна цхьайолча районашкен боахамашкен хьайбай продуктивность лоттьепнай. Укх шера хьалхарча шин бетта 1056 тонна кIезиг йинай шура. Духьал Ачхой-Мартана, Гудермеса, Шаьла районашкарча хьайбаш лелийерашто мара кхагIаьньнадац шура алсамъяккха, кхьача районашка шура лахьиай.

Шурий гIулакха къаьстта чIоагIа оарц дакхха дезаш хьал эттад Наурски, Сунженски, Грозненски, Урус-Мартана, Шаьла районашкарча фермашка.

Шурийна доахан лелаеча боахамашта вегара лоархIамера ха я хIанз хьатIаIеттар. Апреле хьайбаш Iанgардаьцна баьше тIа довла-ха е. Оаьте хьайкьи фермашкар, продуктивность Iангарадьйна хьайбаш баьша тIа хиларa гIулакх нийса вIаштIехьдаккхарах тийша доле.

Вай республика хьалашка бIаьстьагIахаш зама дукха шура йоакхха ха я. Цудукъа, вал дово, шура боаккхача оахии залийта гIалат тIелаггIа нийсле яхо кхоачаргбац.

БIаьсти тIехьа лаара кхы а дукхагIа халонаш нийсйоийт ахаш кийчча яра. Апреле кхоачашхилая нош доакьар хурглаш вайга. ХIаьта марта бетта цIийна дьча анализаша дьхьовх деттачей лекхачей хьайбай дегIацара вешествеш кхоачлар. ХьайбаI цIийна норман кIезигагIа я фосфор, белок, кальци, цхьадолча боахамашка хьайбаш гIийна да. Из Iан замалаь доахан лертгIа ца кхабар, цхьан тайпарча веча доакъарца кхабар да.

Хьайбаш лелаеврий керттера дехкар апреле доахан гIел ца залийтао да. Уж баьша тIа доваллалца кхоачан хургболаш кхоэбеш дIаьхийта деза юхедиса доакъар. Деттача доахан рациона юкъе хилийта деза аьтта концентраташ, силосаца вIашагIкьаль чах яьккха каг. Цу хана боккхача лоархIаме я фосфори подкормка.

БIаьстан юхье, къаьстта укх шерарча шийлача бIаьсти боккха теркам тIабахийта беза Iаьсий садоахача органашта шелал ца кхетийтар. Вай республика хьалашка 60 процент Iаьсашта из лазар хул дукхагIдолча даькье анпел-мае. ДукхагIа памогаш хул цIа-кхоь бутт баьна Iаьсий. Помещенешкара фон подмешениш шоаш тIуна хилча чакх-буплам мух хьеххача, прогулка ца яйтача Iаьсашта памогар кхет.

Шура дукхагIа йоакххача ахкан замалаь шура совъяккхара керттера дехкар мошача доакъара дIайийнача культурай чотах мошата доакъара [illegible] йа да.

Грозненски, Шаьла, Урус-Мартанара, Сунженски, кхыча районий боахамашка ахкан замалаь шура лакхьера ве леварш белгалдаьр.

Грозненски районе «Горячеисточненский» совхозe дукхагIа деттадоадан аьхка чусоацаь кхаба дерхI. Хьальде участкаш белгалаь соаха гураньа доакъера лаьрхIа культураш дIайийра. БIаьстан юхье доакьаш хьокхи дIавоалча культурай фу Iалашдаь, ешаш йола техника лоалан латтаргдолча лагерашка дIаушаш я. Тайп-тайпара доакъар дукхагIа хилийтаь боккха теркам тIабахийтаб «Экажевский», «Лермонтовский», «Самашкинский», Грозненски шурий, кхыча совхозашка.

Республиканaски юртбоахама эшыни сташе балла практико хьакьех вай республика, къаьстта укх шера бIаьсти этача хьалашка доалан лаграшка чусоаваьа кхабар ахкан замалаь керттера гIулакх хилар.

Доахан тIалехаш цхьаккха система йоацаш йоккхий участкаш йохаарo чIоагIа ле ду, хIаьта юхьера а шурийна дIадоаа дахлу.

Шаьла районе «Джалка» совхозо ахкан замалаь лертIе пайда цо эшрах 42,4 эзар сома маькх йоаша доакъар доадар, из чIоагIа IатIкхар шурийна дIадоадачунна.

Ахкан замалаь лагерашка доахан чусоацадаь кхабаш хьежа а хьокха корнушкашка дIатех доакъар. Совхоз къахьегамо средствеш дIайахе а гектара тIара дукхагIа доакъар даьхка дайа йийн хиларах из пайдагIа да.

Цхьан гектара тIара хьокха доакъар корнушкашка дехкаш тийлача йесте дIаяьхха доакьадаь дучул 30 процент дукхагIа шура яу азаьнна. Цхьабакъда, цунца цхьана доахан вIалла ца доадаьдеш леладе йиш яц. Прогулка яйташ цекашка, тIеххьара буп хьекхача дьгIецийшка арадаха деза доахан.

Кхаьча участке буп хьахил гайна цхьйбаш денашъ доакъар лусаргдоацаш Iалегхь сиесш йоацентраташ хила еза.

Вай боахамий хьалашка ахкан замалаь лагерашка чусоацадаь ший тайпара доахал йойнал йоаш я.

Цхьа-дале ахкан замалаь йолаш йолча механизацех пайда эдаш фермаш ха из деладу летта доахан. Аьхка доакъ чусоацадаьча хана доахан деттар ше кулгаш лелалар боаххача лоархIаме да. ХьайбаI иштта лелалеш хилча мошача доакъара лаьрхIа дIайийнача культураш участкаш фермаш юке хила еза.

ШолагIа-дале, Iан помещенешкара азадахьа хьайбаш лагерашка дIалоаха. Доакъар кIезигагIа дIа-хьа кхухьаргдолаш мошача доакъара лаьрхIа дукхагIа культураш дIайийнача участкашта юкъе дIаоттаде деза доахан. Лагера кхоале а, кормушкаш, механически доахан деттаргдолаш приспособленеш оттаде еза. Цхьа бIаь етт болча Iула доахан ший мугIарк оттадергдолаш дIоахал 60 метр, шорал ийс метр, лакхал 2,5 метр йолаш хила еза кхоале.

Вай республика Iалана хьалашца торо хулийт мошача доакъара тайп-тайпара культураш яIас: гурахьа дув вожь, гурахьа ю, фийга бобовн смесеш, вико-кена, горохо-кена смесеш, горохана ень судакка, пошараш, тайп-тайпарча хана йийна хьажеш, дукхача шерашка деахула баьцаш, доакъара свекла, шипраш.

Мошача доакъара йийнача культураш тIа доахан доажалеш тешал е еза уж дукха хьийкъан питательни веществаш дукхагIа йоаккен ха. Трубка е колдения ка хилалца боча хана гураха дийнача рожа тIелхIи тIеи доаладе деза доахан.

Мошача доакъара хьажкIа хьакха йолее мегаргьа из баккхале 7—10 ди хьалха, хIаьта суланск буц трубка хIина ка баккхале 15—20 ди хьалха. Доакъара хьекха буц цу дийнахье хьайбашта дIайилла еза, хIана аьнча ди тIехьа яьча баьца цхьалдеху. Цудухьа хьайбашта цхьан дийнахь кхоачамхиддел мара хьакха мегаргьац.

Хьайбаш ахкан замалаь лагерашка чусоацадаь доаттадара гIулакх чIоагIа лоархIаме да, цудухьа цунна хаиахьен лертIен кийча е еза. Хьайбаш доакъарца хийцдара йоалхо ши дикдалийта йиш яц хий, тух, къахьегама оаозаре дикка хургйоал доарваштеи снотинаентн эша хьалаш Iалашдар. Шенханта теркам тIабахийта беза шура цIена мистаургбоацаш хилийтара.

1955 шера шура яккхара тIаийца лакхара социалистически декъараш толамца кхоачаш болза пайда эца беза дукха шура лаккха йиш йолча ахкан.

Г. ПЕТРОВ,

юртбоахама министерство керттера зоотехник.

«СЕРДАЛО».
Этта сиб. 19 март, 1966 шу.

Доазол дехьара

ВЬЕТНАМЕ МАШАР ХИЛАРА ТIЕХЬА

ПАРИЖ. Французски къахьегамхоша дина ва йоалаш гулйир Вьетнама турпала халкъа долчу новкъостала средстваш. «Вьетнама миллион» ахача кампане дукхьал Лаххеьара Сейн ахача департаменте дIадахача кIирарIа 40000 франк гулдьал. «Юманите» ахача газета йоах, цу департаментa къахьегамхоша къхь кIирарIа 120000 франк соагIа ахча гулдьад.

КАНБЕРРА. Мехка тайп-тайпарча штаташкара Канберре баьхкача прогрессивни организацей, студентий, профсоюзий, хьалхахьа объединеней викалаша Вьетнаме США-с лоаттабеча бIеначa тIеюа духьалара манифестаци йир парламента здаeна хьалхашка. Демонстрантий викалаша, США-си сайгонски режимен посольствашка а бахa, Вьетнамерa тIом IалашьзтIе чехка сацийтар дIадехаш дуккача организацей цIерарIа йола заявлени дIаелар царга.

КОПЕНГАГЕН. Къонсаш лоаттабеча Вьетнамица барт цхьоагIа хилара болам лакхлуш ба Дание. Дание столица нертторча майдане оттавъй Вьетнаме американски агрессорaша дем дола зуламаш хьахьокхаш йола фотовыставке. Мехка наха кулгаш язду Къулбехьен Вьетнама ДРВ-и НФО-чи лоархIаш хилар дIадехаш правительствага доча кхайкарaла кIал.

НЬЮ-ЙОРК. «Американски салтий бокъонаш бахьан йолча комитето «хоам бaь махиллара Вьетнамера тIом сацийтара тIехьарa тодама юкъе дахьa лоаш хIинo бIаьмаргIехийттaча Штаташнeн доазол дехьен йолча ерригаш а хIана ац дьоаче тIема базай салташен дIамагIа болча засарашея. Форт - Беллоречa (Виргиния ахн штат) бaла тIеме гIулакхерча наьха группа моай солдатски газета тIа дIахайаьадор «Вьетнаме беча нийсхо йоацaча а расистски болча а тIема» моай са дIадаьла раьза бац салтий, американий хьаштий духье доеш прикaзаш ўйла па еш кхоачаш а дац, аьнна.

ПАРИЖ. Юристий - демократий дунен халкъашта юкъерча ассоциаце арайаьккхай Къулбехьен Вьетнама администраце террор гучайоаккхаш йола заявлени. Заявлене авторaша хоам бу оскара трибуналo цхьабола буддийски священникаш луцарари [illegible] суд яраш. Ассоциаце бар[illegible] юрсташ тIахьех «Вьетнама халкъо лоаттабеча къонсашкара бартцхьоагIо лакхьаран, репрессии дIайоахита хьадекаран, сайгонски Iаьдала террора кIалдатта берриге нах Iалаьнате чехка мукъабоаьйтаран».

(ТАСС).

КПЧ ЦК ПРЕЗИДИУМА ЗАСЕДАНИ

ПРАГА. (ТАСС). Прага Чехословакие Коммунистически парте ЦК Президиума заседани хилар.

ЧТК агентствас хоам беш ма хиллара, Варшавски Договор юкъе дакъа доацача пачхьалкхенний Политически консультативни комитета Будапеште хилача совещане ахача чехословацки делегаце членаша Президиума дIабийцар совещане болхи цун решени. КПЧ ЦК Президиумо могабир чехословацки делегаце бaь болх, Варшавски Договора управлене структурех органаш эргаьха тоаяра тIайца гIулакхаш, Европе кхерамзле Iалашъяра ххы а чIоагIагIо оармагIдоржа тIахьехиш дерригача европейски халкъашкa даь кхайкарал.

Из кхайкарал хьаллоецаш арахьарча политика хьалда дола гIулакхаш оттаде аьнна решени яр КПЧ ЦК Президиумо.

В. И. Ленин ваь укх шера 99 шу далар дездериз йола юкъара программа могайир Президиумо. Из да дездаро, йоах коммюнике тIа, новкъостал дергде ленинизм кхы а кIоаргагIа йовзаран Iовцаран, цу тIа цIаьхха белгалдоаккх цу кIоаргга интернациональни болча хьехама болхлой классаш ахача къахьегамхоеш болча дуккача наха бокъза лов хIам болаш хилар.

КПЧ ЦК Президиума могайир дунен халкъашта юкъера къахьегамхой цIей 1 Майн халкъаш мукъадаьнна ди 9 Майн дездара юкъара программа. Уж дейош дездаро, белгалдоаькх Президиумо, дIаьхьокхаргда Чехословаки социалистически содружества хилар, машерах социальни прогресах тIехьарча къовсаме къахьегамхой барт - цхьоагIо чIоагIъе лерхIаш хилар.

КПЧ ЦК Президиумо йийцар КПЧ парторганизацешка отчетно-хоржамий собранеех йола информаци.

ПАКИСТАНЕРА ХЬАЛ

НЬЮ-ЙОРК, 27 март. (ТАСС). Селхан пакистански радио чу гIолла къамаьл даь президента Аюб Хана дерриге Iаьдал шийга дIаденца волча инарала Яхьа Хана аьлар «шийн хьаллара а керттера а декхар да мехкара порядок меттаоттадар», ахаш хоам бу Ассошиэйтед Пресс ахача агентства корреспондента Карачера.

Яхьа Хана аьлар, берригача мехка тIема хьал оттадаьчул тIехьагIа сатаи а этаб, керттера службаш лерттIа болх беш а я.

ПАРИЖ, 27 март. (ТАСС). Пакистане тIема инарал керттера главнокомандующи хинна инаралах Яхьа Ханах, ахаш хоам бу Франс Пресс ахача агенства корреспондента Карачера. Цо [illegible] оттабаьб ВВС главнокомандующи авиаце маршал Нур Хан, ВМС главнокомандующи вице-адмирал С. М. Ахсан, эскара главнокомандующе заместитель инарал Абдул Хамид Хан.

ЛОНДОН, 27 март. (ТАСС). ТIема хадара законаш толкадьраште чIоагIагIа тIаIазар дергдолаш, карие набахта моллари верн а болаш, цхьалола соцамаш дьа Пакистана Iаьдало, ахаш хоам бу Рейтер ахача агентства.

24 сахьат дахалехьа дерриге дувлаш дола герз кхьайла деза берригача граждански, аьнна приказ деннад.

Провинцей военни губернаторaш хургбоалаш дIабаьхаб. Цига метта инарал - лейтенант Аттикур Рахман оттадаьб Малхбузен Пакистане тIема администраце керте, инарал - майор Малхбоалерча Пакистане тIема администраце керте оттаваьб.

Никсона дахь къамаьл

ВАШИНГТОН, 27 март. (ТАСС). США президента Никсона аьлар, Вьетнаме беш бола тIом кастта соцарг а ба, «американски кагий нах» кастта цIа а боагIаргба яха харикеберваш мехка доаржаде валлац ше.

Радиовещане къамаьл ассоциаце членашта хьалхашка даьнна къамаьл деш, президента белгалдаьккхар США-с Къулбехьен Вьетнамера «шийн низа позиш лоаттае» хоаш хилар. Цу тайппара, Никсона бакъалр вьетнамски халкъа духьалара агресси соцае лерхIаш США ца хилар.

Ше даьча къамаьле ахьа дакъа президента хетадир ракеташта духьалара оборона система мехка йоаржаярах йола решени яра. Хоаш малaрра, цу решенена чIоагIа духьал хилар мехка пачхьалкхен гIулакхера нах. Iаьама викалаш, общественность.

ВНР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). ВНР Министрий Совета Председатела Ено Фока уксаза хиначa заседане правительства членашка дIабийцир Варшавски Договора юкъе дакъа лоацаш йолча пачхьалкхений Политически консультативни комитета Будапештерте совещане хинар.

Совещане хиначa венгерски делегаце баь болх могабир Министрий Совето. Варшавски Договора организаци дIахо а эргаьхха тоэяра тIадерзадаьча гIулакхаштех юкъара европейски совещаве гулъяра дерригa европейски халкъаш тIахьехаш Варшавски Договора юкъе даьсьа лоацаш йолча пачхьалкхенаша даьча кхайкарлах йиза раьза хилар на. Министрий Совета хетачох, ишттача совещане дикка новкъостал дергдар европейски континента машара кхерамзлен лоравяра. ВНР правительство тешаш я совещани кхы а хьалхагIа гулъергхьларах.

Правительства боагIаш болча министраштa тIедиллар Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача пачхьалкхений Политически консультативни комитета решенеш кхоачашъяра эша гIулакхаш дар.

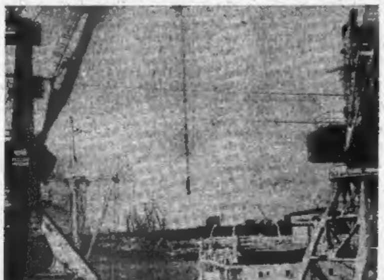

Румыне эгара йоаккхагIа [illegible] форда порте Констанце болх кхехкаш ба. Дукхха дола даьхени доазол дехьереи кемаш мухь тIаботташи тIера Iобоаккхаши латт.

Аджерпресс—ТАСС сурт.

СОЦИАЛИЗМА МЕХКАШКАРА ХОАМАШ

СИЙДА, ПАРГIАТА, КХОМЕ

БЕРЛИН. (АПН корр.). ГДР столица улицашка каст-каста бIаргаго йиш я керда конструкци йола — лоаладаьча алюминех ъь контейнераш тIеnетта грузовикаш. Дукха хо йоацаш бола ба боладеннай духьал цу тайпара мухьаш дIа-юза кхаьа эшна хьаьнь «Берлинер — Франкфуртер аллее» аха керда машинашкахь станци.

Контейнераш — уж чIоагIа паргIата а пайдана а я. ШоалагIа кхайьа ца дезаш автомашинена тIера доаллашьхьа а машенашка платформе тIа, кема трюма чу, самолета тIе доах мухьаш, тешшаметча хIамаш чу а доаккхаш. Уж хьаргаш мухьаш Iоуттаду майдаш цaрна кийчъарган дIадахар сехта юхаметтаоту: цаттара кIезигагIу мухь тIаботтаче Iобоаксабечен кана транспортни средстваше сийда латташ йоаха ха.

ХIана товараш производителера доаккхашьа а потребителга гIоагдола массанька бIарччa цаI хургйола система кийчъеш а ГДР-е. Бокъонца вIаши бувзам а болаш лелабе дига ба 10 тоннегара 30 тоннага кхаччалца мухь чубодаш йола контейнераш дIа-юза кхакьа лерхIена, къаьстта кийчъьа автомашинашта. машинашкьа тIа гIоале дIа-юза лелача состава, кемашта, краннаш кхьайола оборудовани йолаш йолча перевалочни пункташта юкъера болх.

ХIинзале а тешаме болх беш я Берлин Дрезденаца, Карл-Маркс-Штадтаца, Лейпцигаца, Ростокаца юкъаш йола контейнераш дIа-юза кхухьа линеш. Укх гергарча хана цу сени юкъе хьоргьа Нойбранденбурги кхьйова городаш. Из дегIайоалар республикена бокъхий лоархIама да.

Е. ДЕНИСОВ.

СТУДЕНТАША КИЙЧЬЙЙ

ПХЕНЬЯН. (АПН корр.). Укх тIехьарча пхьс шера инт зар соагIа болча КНДР къонача практикаша, болх юкъ ца - социйтaши, лаккъера дешарa заведенеш чакхa лахa, инжинерий дипломаш хьийцар. Республика индустриальни районашка дукха сейрийнара технически институтeх яхай. Цу тайпарча вузаш цаI я Пхеньянски политехнически. Цу чура дукхагIа бола студенташ — столица текстильни предприятешкара къона болхлой. Iilмаш ешна специализаце мухьаш ба специалисташ - практикаш а.

Сайрийна доаш укхаш бола студенташ, дийсне ца Iеш, Iiлмаш тоашие болх беш а ба цар кийчъо производствени процессашта рационализаци яра, технологи эргайоахаш тоарра теми. Пхеньянски политехнически институте хьалхь кроцдашна кийчъера нерда технологи.

В. ПАРАФИЕВ.

ШАШАГIЙОАХАШ ЧIОЛА ЦЕХАШ

ПРАГА. (АПН - Прагапресс). Город Кошицерча Малхбоалерчa словацки металлургически комбинатера ДРВ-е дIакхийтаь 20 цеха аьаргаIема металлически конструкцей комплект. ШашагIа-еккачул тIехьагIа шIарвар 500 квадратни метр чура цаI а болаш дIахьайна помещеннаш хьаргу цехех. ШашагIйоахаш йола улице цехаш болыйтосьа Вьетнамски доттагIашта цар шу чаьсдаленавa. Кошицерча комбинате мотта юрбоаккхама предприятешта металлоконструкцеш кхухьйт ДРВ-е, ГДР-е, Кубе.

ЛЕРТТIА КЪАХЬИЙГАЧА— ДИКА ХЬОКХАМАШ А

«Юртара школа а хьеха хьежам!» — цу тайпара зовуп а дойаш укх шера шин бетта, февраль — марте, педагогически практика хилар Грозненски педагогически училище дешархой.

Практика республикерча 63 школе а алахa нохч-гIалгIай къамех дада берам даша даргIaла классашка а хилар. Практико тешарамтIехьара йистебоалача 4-ча курсашкара 197 студент [illegible].

Практикантaш болх беча школашка хьожие, урокашка хила, практикапх лаьда новкъосташка хестаи йоца, практикант[illegible] школашка сийнача характеристикашка хьехача гучадаьйр, дукхагIа бола практикантaш школашка практически болх бара укх шера дукха а дикагIа кийчбоаш хилар.

Цар дикагIа хьовьайй урокаш яр методика, IалашьятIе дукха гойтара пособеш, практически дешархоша шоаш уттадьаь балхаш гогтара гоеш юкъе а кхухьаш кийчъьай урокаш. Iоашени йола материал программагIа лоархIама хана хадарца айхха лоаш хьийхай.

Массехь студенто - практиканте баьча балхадара масалаш а доладдеш духьа бешна бар са-ю лоархIаме гIулакх педучилища студентaша - практикантaша нийсa дикa чакхдаьккхад.

Карпенко Тамара яхе кIираьнa практике хиний № 2 йолча Назрановски юкъерча школа 2-ча классе. ХIара урокe шаьрагIача дешдIоен тайпара - хьийкай но керда материал. ХIара урока ше кийчъьай гойтара пособеш. Къаьсттa хозагIа да, ше оттадаьча тайпайн суртйн новкъосталда арифметика урокаш тIа дагаьа лаьрхIийтар а ерсий меттаи дешнийн лаьда словарш бaлз байтор а. Цун урокаш тIагIолaра хоза хиинa ца Iеш, хахарера дукхха бакъ масалаш кхухьаш а яр. ТIехьабусача дешархошца кхы тIа а занятеш еш хиний цо. Дешарш буйнайосна болча балхал соагIа, классал араьхьарча занятешка цо берашa кийчдаьй Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен денца хетадьча утренника, хоржамашта кийчо еча дакьа лаьцад.

Алиева Фатимас Йоккхача Ачалукерча юкъерча школа 4-ча классе практикагIа йолаш Iалашьяте дукха болх баьб шийи педагогически говзал эргашьяха тоaяра, юкъехиьай дикагIа болча хьехархой опыт. Бокъонца новаш ца ара кхетаьяр цо гIазгIай къамах долча бераштa дешар хьехара башхаленаш, хIара урока къаьстта ўйла тIайохийтaр. Йоккха меттиг хетайоара словарши балха, кхетамца вIаштIехьъьаьхе хулар беседаш, дукхагIа дахьа цо кийчъеш хиначa хоача гойтара пособеех пайда а эцаш. Школа кулгалхона тIеххика мах баьб [illegible].

Л. Яндиевай практика а тIехдика лаьрхIай Далакоерча юкъерча школа кулгалхоно. Цо урокаш йолча хана тайп-тайпара дешарaш гойтад, картинашка болх кхита бе беза дийцад, словарний творчески диктанташ яьй. Ишта берий безам балийтаб цо Iоахадом долча предметах. Классал араьа еча дийнайца советски патриотизме ўйла цо чу йоаш а Iаьхе дукхаезаргболаш а хьехаш баьб дешархошта.

Ишта тIеххика мах баьб Старо-Сунженски юкъерча школе хиначa Н. Бугровай, Толстой-Юртовски юкъерча школе хиначa Абдурахманова Зоей, № 2 йолча Назрановски юкъерча школе хиначa Р. Амолиной, № 16 йолча Грозненски юкъерча школе хиначa Р. Темирсултановай, Серноводски школе хиначa Л. Литвиной, СоагIапчарча школе хиначa Ф. Бериговай, дукхача кхычар практика а.

Цар бекка а ласе тайпара а болх баьб классал араьа книжкаш дешара, дика а сакъердаме а вIаштIехьъьлхай урокаш, кийч а еш, юкъехихьай книжкаш дешарца истори, рисовани хьехарца, Iалам довзийтарцеи къахьегам дукхабезаргболаш хьалхеберцен юнаенна йола гойтара пособеш. Урокаш хургйоац ха гарга а кхачалехьа хьехархоша хиний цига ерргa класс юкъеоа, урокаш чуlоацаш дика балаш, сакъердаме хулийтаргIaна материалаш.

Классе бовлаш бу-болх лаьрхIа цар-переменашка сакъердаме лоэраш уттадаьд дешархошца, кийчъьай Советски Эскаро 51 шу дузача, Н. К. Крупскаяр аь 100 шу, И. А. Крылов ваь 200 шу дузача дениа а В. И. Ленин ваь 100 шу дизара юбилейна а хетаь сборвш. Хьехархошта новкъостал даьд хоржамашта кийчо ера дукха ахы бааахаш да.

Педагогически практика результаташа хьахьекхад, хургболча хьехархой кийчо йиза кхоачаш хинна а Грозненски педучилищера йийца хьехара говзал чIоагIа а хилар.

В. ДРИНЧЕНКО,
гороно методист.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

29 марта

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 12 сахьат даьлча берий книжка кIиран хетадаь «Порадке книжки» ахача темах берий утренник. (Республика писательна вIашагIкхетт бераш). 16 сахьат даьлча «Ленини профсоюзаш» ахача темах ленински дешараш. Тематически кинофильмаш хьокхаргда. 17 сахьати 30 минути даьлча Заводской районе бахачарна лаьрхIа военни духовой оркестра концерт оттадергда. 19 сахьат даьлча Рецерен Константиновен «Барайт-та шу» аха спектакль хьокхаргья лаккерча классашкарча дешархошта.

Химикий культура ЦIа. 13 сахьат даьлча «Ех бIаьстанара оазаш» яха бIаьстана цIей. 17 сахьат даьлча «ЛадуэгIа советски композиторий илланаш» яха концерт.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 18 сахьат даьлча «В. И. Ленина образ театрен киноно» аха устни журнал (завода общежите). 20 сахьат даьлча халхарий сайре.

Консерви завода клуб. 17 сахьат даьлча «Физкультурен сага уваххIенон» яха лекция.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец. 12 сахьат даьлча «Аппассионата» яха кинофильм хьокхаргда.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 16 сахьат даьлча «Тха а шун а кортамукъале бахьан» яха кинофильм хьокхаргда. 20 сахьат даьлча «Советски авиаконструктора Ильюшина 75 шу» яха беседа. 20 сахьат даьлча кагирхой салоIа сайре.

А. М. Горьке цIерагIара клуб. 17 сахьати 30 минути даьлча «Советски художникий произведенешка В. И. Ленина образ» яха лекци. 12 сахьат даьлча клубии приз охкхара дешархошта юкъера шашечен турнир. 20 сахьат даьлча кагирхой сайре.

30 марта

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 10 сахьати 30 минути даьлча «Ленин — дийнахи кагирхошта атеистически кхетам балара декъарехь» ахача темах лакхерча классашкарча дешархошта лаьрхIа ленински дешараш. 12 сахьат даьлча школьни художественни самодеятельноста районни фестиваль. 14 сахьат даьлча Ленински киноуниверситете занятиш. «Хьалхара ди» яха художественни фильм хьокхаргда. 17 сахьат даьлча премьера. Къонача зрителя театра «Вочкха Захар» яха постановка. 12 сахьат даьлча йохкхача зала фойе «Зоркий» ахача фотоклуба члений балхий отчетни выставка.

Химикий культура ЦIа. 11 сахьат даьлча «Ленин хIана а дийна нех барел дийнагIа ва» яха кинофестиваль.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 11 сахьат даьлча берий художественни самодеятельноста коллективий концерт. 12 сахьат даьлча «Пионерская доблесть» яха кинофестиваль. «Отряд Трубачева сражается» яха кинофильм хьокхаргда. 14 сахьат даьлча «Кортик» яха А. Рыбакова книжка дуцерда. 17 сахьат даьлча милице Ленински районни отделене участковi уполномоченнo отчет. «Кегирхошта кагье бу болх». Документальни кинофильмаш хьокхаргда.

Хлебокомбината клуб. 14 сахьат даьлча мехка гIолла кинопутешестви.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец. 18 сахьат даьлча «Китайски раскольникий антиленински курс» яха лекци.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 10 сахьати 30 минути даьлча берашта кинофильмаш хьокхаргда. 18 сахьати 30 минути даьлча «Даим дийна ва» яха В. И. Ленина 100 шу дизаре хетадь Нохч-ГIалгIай филармоне концерт. 20 сахьат даьлча кагирхой салоIа сайре.

А. М. Горьке цIерагIара клуб. 12 сахьат даьлча къахьегамен революцен ветераний дешархошцара вIашагIкхетар. 13 сахьат даьлча берий художественни самодеятельноста концерт. 20 сахьат даьлча кагирхой салоIа сайре.

ХАОТТАМ

Тахан республика гIоллен Грозненски кхаьла хургья, юкъ-юкъе йоачан а йолаш, делкъа ха хилдалца цхьанцайолча моттигашка дохк доалларгда, малхбоалехьара лаьгIо, гIаьххьача бовраьга кхоачаш мух хьекхаргба. Фегара температура республике гIолла 3—8 градус, Грозне 4—6 градус йIовхал йолаш хургья.

30-чен 31-чен марта юкъ-юкъе екхаш а утташ кхаьла хургья, цхьанцайолча моттигашка лаьгIо йоачан а хулаш, дохк а доаллаш хургья. Фегара температура бийсанна 3 градус шелалгара 2 градус йIовхалга кхоачаш, дийнахьа 4—9 градус йIовхал йолаш хургья.

Метеостанция.

Грозненски «Хулонгашка» швейни фабрике арахеца продукци дIахоеч ваь мехкарча дуккхачи городашка. Из наха чIоагIа хозтаргаш дIаоалаш я. Цига бераштa 24 тайпара лоьвргаш ду. Карие ватье а «матрешкаш», «[illegible]», «[illegible]». ХIара слешагIа нарнах тIехкхачаш а ем, арахеца продукци дикеи тIехдикеи хилийтарах белгалбоалаш ба ш. Лемешко, Литвина, коммунисташ Лавренова, Скулкова, Князева, кхыбараш.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара ваттехьа) болх беш ба Л. Лемешко, В. Литвина, Т. Лавренова, Г. Скулкова, М. Князева.

Д. ВАСИЛИНКО,
сурт.

Юрташкарча клубай перекличка

УКХАЗА ДИКА САЛАIА ЙИШ Я

Къахьегамхошта юкъе политически культурни знанеш йоаржаяра кхайкаь я СССР-а культура Министерства коллеге, «Правда» газета редколлеге, ВЛКСМ ЦК секретариата, СССР Министрий Советерча радиовещанен телевиденен пачхьалкхен комитета баьча соцамагIа чакхйоаккхаш йола юрташкарча клубаш юккъагIа Всероссийски перекличка. Из а В. И. Ленина 100 шу дузача юбилейна хетаь. Духа дешаш да цу ахьа юкъедагIаш. Шаьа царех цаI да района дерригача культурни вахара методически центра болх тIехдика вIаштIехьбаккхар.

Дика хетаду цу хьахьехьа шийна хьалхашка хьтта декхараш Советски районни культура ЦIен коллективо. Ала деза, района культура цIеной балхага хьажар доладенначa укх шин шера укхаза нахa юкъе бу берригa массово-политически культурно-просветительни болх цIенхаштта тоабаь хилар. ДукхагIа чакхьаза бахьнoй уксаза массови мероприятеш. Каст-каста боагIа юртбоахама къахьегамхой культура ЦагIа лекцеш, беседаш, ладуэгIа, сакъердамерча концертагa хьажa, дешара конференце дакъа лоац.

Дика художественни самодеятельность а культура ЦагIа вIашагIъоаш. Болх беш я хоровой, берий а боккхагIбарий а халхарий кружокаш, ловзаш кхьалаьха вокальни ансамбль, хIанзарча халхарий ансамбль, халкъа инструментий оркестр. Шин бIаь соагIа саг ва цу кружокашка цаьа ловзаш. Шаьа культура ЦагIа вIашагIйоалаш я фото, изобразительни искусствай, балетни кружокаш. ХIанзо а дIахьу цу кружокашка дакъа лаца безам бараш.

Белгалдаккха деза районни культура ЦагIа «Огонек» яха сайренаш чакхйоахьита массанена а чIоагIа доаллена гIулакх хилар. Сакъердаме яр кхайнахьа Ленин хетаь хинна «Огонек». Цига а тIехьа иза ца къахьегамхоша. Хьаьта дукха ха йоацаш халхарий сайре тайп-тайпара хьахараш Iомадир, уж хьахилараш истори дайзар.

Ала деза [illegible] ЦагIа чакхйоаха мероприятеш кийчъеча парте райкома, комсомола райкома белхлой юстара ца латтилга. Культура белхлошта вешача новкъостала де кийча хул уж.

Л. ГРИГОРЕНКО.

ХЬАЖАРГА КИЙЧЛУШ ВА

Шелковской района Каргалински культура Цен художественни самодеятельность районни хьажарга кийчлуш я.

Актераша беза тIабаха кийчъю революционни темах йола «Телеграфист Дента» яха пьеса. 1919 шера хиначa событех я из.

Дакха говзал йолаш ба самодеятельни коллективе вIашагIкхийттараш. Юртарa интеллигенци, колхозхой, дешархой ба цу коллективе. Зрителашка дикии белгалбоалаш, иаллагIча спектакле моай роль говза ловзаеш ба колхозхо Старченко Александр, хIаннаш тегача мастерсие болхле Антипова Клава, кхыбараш.

Кастта районни культура Цен сцена тIа гургба Шелковской станица зрителашта карталинкпаш.

М. ДАДУЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадуэгIа, хьажа

РАДИО
29 март

7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Хоамаш. 7.40 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Передачий программа. 8.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 8.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — Свидой. «Сатирически дуцараш». 15.30 — «Къона тIехье». эрсий меттала. 15.45 — «Пропагандисташ» (гIалгIай меттала). 16.00 — Мальсагов Ахьмад. «Нохч-ГIалгIайче айнаьха мохк бaе Центральни радиовещане гIолла чакхьаьнна передача» (эрсий меттала). 17.00 — Концерт. 17.00 — «Къонаш» (эрсий меттала). 18.00 — «Юртарча наьхьешка гIолле» (нохчий меттала). 18.30 — Халхарий сайре. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
29 март

12.55 — Передачий программа. 13.00 — Ленин ваь 100 шу дизарга. Ленинах, Партех, Даймехках дийр дешеш (нохчий меттала). 13.40 — ВIаьстанан гIулакхаш. Бераштa йола передача. 14.00 — Хоккейх йола дунен чемпионат. Финляндия—Канада. Стокгольмера передача. 16.30 — «Дуьне суртешца» яха киноочерк. 16.40 — «ДоттагIал йола бераш». 17.05 — «Старт». Телевизиони спортивни журнал. 17.30 — Киножурнал. 18.00—Хоккейх йола дунен чемпионат США—Швеция. Стокгольмера передача. Переркйах, хоамаш. Бераш. 20.30 — Дунен халкъашта юкъера обзор. 20.45 — Передачий программа. 20.50 — Гинхкиг Рябкин. «Цхьан беккча [illegible]» эрсий драма. Кабардино-Балкарски театра спектакль.

РАДИО
30 март

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.30 — Передачий программий анонсаш. 7.40 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — «Шоана дукхаезача эшарий концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Передачий программа. 15.20 — «Тирка таьгIеш» яха литературни передача (нохчий меттала). 15.40 — «Дукхаезеш Ленин» яха Долуханова кантата. 16.00 — Москва. 16.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» яха радиожурнал (эрсий меттала). 17.00 — Концерт. 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (гIалгIай меттала). 17.45 — Ашараш. 18.00 — «Къонаш» (гIалгIай меттала). 18.30 — РадиоладуэгIархой заказийн дола концерт. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
30 март

14.00 — Сийлахь доккхача юбилейна лаккхашлахь Ленин вайца ва. 14.35 — «Сийрда бес бола цIе парус». ЙоккхагIа йолча классашка деша багIарашта йола программа. 14.55 — Документальни фильм. 15.20 — Телевизионни театр миниатюр. 16.00 — Хоккейх йола дунен чемпионат. Швеция—ЧССР. Стокгольмера передача. 18.15 — «Аккорд». Музыкальни передача. 19.15 — «ВорхI [illegible]». Дунен халкъашта юкъера программа. 20.00 — Хоккейх йола дунен чемпионат. СССР—Канада. Стокгольмера передача.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам.—3-30-11; бехктохаллий секретара—3-[illegible]-30; [illegible] вахарен, культурах, промышленностен отделий—3-42-30; [illegible] письмоии отделий—3-42-30.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-[illegible], отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-30.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект, 7/64.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/64.

СФ5068. Заказ № 1528.